

Sisekaitseakadeemia

Justiitskolledž

Aleksandra Jurova

KK050

**KINNIPEETAVATE TÖÖ JA SELLEGA
SEONDUVAD PROBLEEMID**

Lõputöö

Juhendaja:
Kristen Tüllinen

Tallinn 2008

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž Justiitskolledž	Kuu ja aasta Mai 2008.aasta
Töö pealkiri KINNIPEETAVATE TÖÖ JA SELLEGA SEONDUVAD PROBLEEMID	
Töö autor: Aleksandra Jurova	allkiri:
<p>Referaat</p> <p>Töö maht on 44 lehekülge, millest töö põhiosa moodustab 38 lehekülge. Lõputöö koosneb 3 peatükist ning kokkuvõttest. Töö 1.peatükis antakse ülevaade kinnipeetavate töö õiguslikest alustest karistuse kandmise ajal. Lõputöö 2.peatükis vaadeldakse kinnipeetavate tööle rakendamise võimalusi vanglas. Eraldi käsitlemist leiavad siinkohal ka vangla ja tööandja vastutuse jaotuvuse need küsimused, mis on seotud kinnipeetavate töötingimuste ja tööohutusega. Lõputöö 3.peatükis analüüsitakse kinnipeetavate tööle rakendamise korralduslikke küsimusi. Töö koostamisel ja kirjutamisel on kasutatud ühtekokku 15 asjaomast allikat ja 16 normatiivmaterjali.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on kaardistada kinnipeetavate tööhõivega seonduvaid (töö)sisulisi, õiguslikke ja töökorralduslikke probleeme. Uurimuse objektiks on kinnipeetavate tööhõivega seotud õigusaktid ning asjaomane dokumentatsioon. Analüüsi lähtekohad: 1):kinnipeetavate vabaduskaotusliku karistuse resotsialiseeriv funktsioon; 2) seadusandliku regulatsiooni ja praktika vahekord. Uurimismeetodid: dokumentatsiooni analüüs; praktika analüüs ning vestlused AS Eesti Vanglatööstuse Harku osakonna töötajate ning Harku Vangla tööhõivespetsialistiga.</p> <p>Töö kokkuvõttes esitab autor oma põhimõttelised (edasist konkretiseerimist vajavad) kinnipeetavate töö sisulisi külgi ja töötamise võimalusi puudutavad ettepanekud, tõhustamaks vabaduskaotusliku karistuse resotsialiseeriva funktsiooni täitmist kinnipeetavate töö kaudu. Ka esitab autor oma ettepanekud, kinnipeetava töötamist puudutavate regulatsioonide korrigeerimiseks.</p>	
Võtmesõnad : kinnipeetavate töö, tööhõive, kinnipeetav, vangla, kinnipeetavate tööle rakendamine, töökorraldus, töövõimalused, tööohutus, töötingimused	
Keywords : работа заключенных, трудовая занятость, заключенный, тюрьма, организация труда заключенных, безопасность труда, условия труда,.	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud:	
Juhendaja: Krister Tüllinen	allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. KINNIPEETAVATE TÖÖ ÕIGUSLIKUD ALUSED	6
1.1. Kinnipeetavate töötamise seadusandlikud alused.....	7
1.2 Kinnipeetavate tööga kindlustamine vanglas	9
2. KINNIPEETAVATE TÖÖLE RAKENDAMINE	12
2.1 Kinnipeetavate tööle rakendamise eesmärk.....	12
2.2. Töövõimalused vanglas	15
2.2.1 Vangla majandustöö	15
2.2.2 AS Eesti Vanglatööstus	16
2.2.3 Vangla käitised	22
2.2.4 Töötamine väljaspool vanglat.....	23
2.3 Töötingimused ja tööohutus.....	25
3. TÖÖ KORRALDAMISE VIISID JA SISU	28
3.1 Tööle vormistamine	28
3.2 Töö tasustamine	30
3.3 Õigus puhkusele.....	34
3.4 Töölt kõrvaldamine ja vabastamine	35
KOKKUVÕTE	38
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	42
PE3IOME.....	44

SISSEJUHATUS

Taasiseseisvunud Eestis on kinnipeetavatele tööhõive tagamine olnud aastate vältel tõsiseks probleemiks nii vanglatele, kinnipeetavatele kui ka 2001. aastal loodud AS Eesti Vanglatööstusele. Viimane loodigi kinnipeetavate tööga stabiilse kindlustatuse tagamiseks ning tööhõive korraldamiseks. Kummatigi tuleb tõdeda, et kinnipeetavate tööhõive määr meie vanglates on endiselt madal. Nii moodustas 2005. aastal tööga hõivatud kinnipeetavate osakaal kinnipeetavate koguarvust üksnes 26%. Teisiti: töist rakendust oli leidnud üksnes veidi enam kui veerand vanglakaristust kandvatest kinnipeetavatest. Sealhulgas oli vanglasisestel majandustöödel hõivatud 12% ning tootmistöödel üksnes 14% kinnipeetavaist. Viimaste seas oli omakorda 94% neid isikuid, kes olid hõivatud Eesti Vanglatööstuse korraldatud töödel.¹ Vastavad näitajad varieeruvad omakorda vanglati.

Kinnipeetavate madala tööhõive tagajärjed on mitmeplaanelised. Ühelt poolt toob see kaasa tõsiasja, et vabaduskaotusliku karistuse kandmise ajal kaotavad paljud kinnipeetavad mitte üksnes harjumuse töötada, vaid ka oma varemadki tööoskused/eeldusoskused töö tegemiseks. See aga tähendab, et naasmisel vabadusse on nende konkurentsivõimekus tööturul äärmiselt madal. Ka on kinnipeetavate seas küllaltki palju neid noori inimesi, kes pole kunagi töötanud ning kes vanglaski on jäänud ilma võimalusest omandada vastavaid oskusi /harjumusi.

Enesestmõistetav on, et paljude kinnipeetavate jaoks toob olematu tööhõive kaasa ka majanduslikke probleeme elementaarselt vajaliku (nt hügieenivahendid) hankimiseks. Siit kasvavad omakorda välja kinnipeetavate vahelised laenude ja võlgade probleemid jne., mis omakorda toimivad kinnipeetavate subkultuuri püsimumist toetavalt.

Kuna kinnipeetavate tööhõive on vanglates madal, siis jäävad paraku ilma vajaliku tähelepanuta (pea-asi, et oleks tööd!) mitmed tööhõivega seotud sisulised ja õiguslikud probleemid.

Käesoleva lõputöö teematika - kinnipeetavate tööhõive ja sellega seonduvad probleemid - on välja kasvanud lõputöö autori igapäevase töökogemuse käigus tekkinud eriaspektsetest

---

¹ Justiitsministeerium. 2006. Eesti vanglasüsteemi ja kriminaalhoolduse aastaraamat. Tallinn. Lk 16

küsimustest, millele püütaksegi leida vastuseid selles töös. Töö põhiprobleemiks on kinnipeetavate tööhõive seadusandliku regulatsioon ning kinnipeetavate tööhõive korraldamisega seonduv vanglas.

Töö eesmärgiks on kaardistada kinnipeetavate tööhõivega seonduvaid õiguslikke ja töökorralduslikke probleeme. Töö kaugemaks eesmärgiks (arenduslikuks eesmärgiks) oleks lahenduste leidmine, muutmaks efektiivsemaks AS Eesti Vanglatööstuse ja vanglate vahelist koostööd .

Toetudes oma igapäevase töö kogemusele, eeldab autor, et kinnipeetava tööle rakendamisega seonduv vajab täpsemaid seadusandlikke regulatsioone, sest nüüdisregulatsioonid ei ole piisavad.

Küsimuste ring, millele käesolevas töös vastuseid otsitakse ning mis seega loob käesoleva lõputöö analüüsiainese oleks järgmine:

- 1) kinnipeetavate tööle rakendamise eesmärgid;
- 2) kinnipeetavate töökorralduste vastavus õigusaktidele;
- 3) kinnipeetavate töökorralduse vastavus vangistuse täideviimise eemärkidele;
- 4) kinnipeetavate töökorralduse ja kinnipeetavate õiguste (mis on niigi piiratud kohtu poolt määratud karistusega) suhestumine;
- 5) kinnipeetavate tööle rakendamise viiside vastavus vabaduskaotusliku karistuse (vangistuse) täideviimise eesmärkidele;
- 6) seadusandaja poolt antud nüüdisregulatsioonide piisavus.

Uurimuse objektiks on kinnipeetavate tööhõivega seotud õigusaktid ning asjaomane dokumentatsioon. Info täpsustamiseks kasutati ka AS Eesti Vanglatööstuse töötajatelt saadud teavet.

1. KINNIPEETAVATE TÖÖ ÕIGUSLIKUD ALUSED

Õiguste hierarhia tuleneb õigusriigi põhimõttest, ning selle tingimuseks on, et kehtivuselt madalama astme õiguse allikad oleksid vastavuses kehtivuselt kõrgema astme õiguse allikatega². Seega vaatame kõigepealt asjaomaseid Eesti Vabariigi Põhiseaduste sätteid.

Põhiseaduse (edaspidi PS) § 29 lg 1 garanteerib tegevusala, elukutse ja töökoha valiku vabaduse. Õigus ja võimalus teha tööd ning teenida tulu vabalt valitud elukutse raames on isiku oluline eneseostusõigus, mis on ühtlasi ühiskonna toimimise aluseks.³ Samuti sätestab PS § 29 lg 2 et, kedagi ei tohi sundida tema vaba tahte vastaselt tööle ega teenistusse. Eranditeks on siinkohal:

- 1) kaitseväeteenistus või selle asendusteenistus
- 2) tööd nakkushaiguse leviku tõkestamiseks
- 3) loodusõnnetuse ja katastroofide tagajärgede likvideerimisele suunatud tegevuse korral
- 4) töö, mida seaduse alusel ja korras peab tegema süüdimõistetud.

PS § 3 lg 2 sätestab, et rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtted ja normid on Eesti õigussüsteemi lahutamatu osa. Seega on vaja arvesse võtta ka rahvusvahelisi õigusnorme, mille kohaselt ei või kellelki nõuda sunniviisilist või kohustuslikku töötamist⁴.

Sundtööga on tegemist juhul, kui kedagi sunnitatakse vastu tema tahtmist töötama. Töötamine võib olla seotud nii füüsilise töö kui vaimse tegevusega.⁵

Erandina tuuakse ka siin välja asjaolud, mille puhul ei kehti sunniviisilise või kohustusliku töötamise keeld. Taolisena on vaadeldav ka töö, mida harilikult pädeva kohtu süüdimõistva

---

² Mikiver, M; Põllumäe, S. 2003. Sissejuhatus õigusesse. Tallinn: Sisekaitseakadeemia, lk 42

³ Heinberg, A. Tööõigus ja põhuseadus. Juridica V/2004, lk 302

⁴ Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon artikkel 4 lg 2 RT I 2005, 39, 308

⁵ Justiitsministeerium. 2002. Eesti Vabariigi Põhiseadus kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura, Õigusteabe AS, lk 264

otsuse alusel⁶ nõutakse kinnipidamisel või selliselt kinnipidamiselt tingimisi vabastamise korral⁷.

Analüüsidest nii PS sättest kui ka rahvusvahelisi konventsioone, võib järeldada, et kinnipeetavate töökohustus, mis tuleneb VangS-i sätetest on vastavuses nii PS kui ka rahvusvaheliste õigusnormide üldtunnistatud põhimõtetega, sest nii PS kui ka rahvusvahelised õigusnormid aktsepteerivad erandina süüdimõistva kohtuotsuse olemasolul kinnipeetavate sunniviisilise töö rakendamist.

1.1. Kinnipeetavate töötamise seadusandlikud alused

Erinevalt töötajatest vabaduses ei kuulu töötavad kinnipeetavad tööõiguse alla, kuna kinnipeetavad ei vasta eraõiguse ühele peamisele nõudele, st neil puudub lepingusõlmimise vabadus. Olgugi, et tehtud töö eest makstakse kinnipeetavatele töötasu, ei toimu kinnipeetavate töötamine mitte eraõigusliku töölepingu alusel, vaid neid kohustatakse töötama avalik-õigusliku võimusuhte kaudu. Isiku kinnipidamine vanglas tuleneb alati riiklikust sunnist, mitte eraõiguslikust lepingust. Seega ei saa kinnipeetavaid nimetada ka töötajateks ning reeglina ei laiene neile tööseadused.⁸ Kinnipeetavate töö peamised regulatsioonid on esitatud Vangistusseaduses (edaspidi VangS).

Üldjuhul kinnipeetav on kohustatud tööd tegema,⁹ kuid selles kohustuse suhtes kehtivad piirangud. Töötama ei pea:

- üle kuuekümnepäevase kolme aasta vanune kinnipeetav;
- üldharidust või kutseharidust omandav või tööalases koolitusel osalev kinnipeetav;
- kinnipeetav, kes ei ole tervislikel põhjustel võimeline töötama;
- kuni kolmeaastast last kasvatav kinnipeetav.¹⁰

⁶ Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon artikkel 5 lg 1 p a RT I 2005, 39, 308

⁷ Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon artikkel 4 lg 3 p a RT I 2005, 39, 308

⁸ Seletuskiri vangistusseaduse eelnõu juurde

<http://web.riigikogu.ee/ems/saros->

[bin/mgetdoc?itemid=991440017&login=proov&password=&system=ems&server=ragne11](http://web.riigikogu.ee/ems/saros-bin/mgetdoc?itemid=991440017&login=proov&password=&system=ems&server=ragne11). 17.04.2007

⁹ Vangistusseadus § 37 lg 1 RT I 2006, 63, 466

¹⁰ Vangistusseadus § 37 lg 2 RT I 2006, 63, 466

Oluliseks asjaoluks on siinkohal see, et kinnipeetava võimelisuse tööd teha teeb kindlaks arst.¹¹ Vastavalt Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitusel Euroopa Vanglareeglistiku § 71 p 2 kohta on nii, et ainult pärast seda, kui arst on teinud kindlaks, kinnipeetava füüsilise ja vaimse võimelisuse tööd teha, võib kinnipeetavalt nõuda töötamist. Eestis näeb seadusandja ette kinnipeetavate üldise töökohustuse mõnede eranditega, aga ka meil otsustab arst kinnipeetava suutlikuse üle töötada. Sellele Euroopa Ministrite Komitee soovitusel vastavad ka meie VangS-i § 37 lg 1 sätted.

Siinjuures tuleb arvestada sellega, et kuigi ülaltoodud loetelus nimetatute hulka kuuluvad kinnipeetavad ei ole kohustatud töötama, ei tähenda öeldu seda, et need isikud üldse ei saa töötada. Juhul, kui erandite hulka kuuluval kinnipeetaval on soov tööl käia ning vanglal on võimalus teda tööle rakendada, siis on võimalik ka tema töötamine. Näiteks haridust omandav kinnipeetav võib käia tööl. Oluline on aga, et hariduse omandamine ei kannataks töötamise tõttu. Seepärast käivadki näiteks Harku Vanglas mõned kinnipeetavad koolis hommikul ning tulevad tööle peale lõunat. Kutsekoolis õppivad kinnipeetavad käivad koolis õhtuti ning tööl hommikuti. Kinnipeetavad saavad edukalt hakkama nii oma õppetöö kui ka tööga.

Ka töötavad mõned kuni 3 aastast last kasvatavatest naiskinnipeetavatest. Nad küll ei ole tervet tööpäeva tsehhis, vaid neil lubatakse töö kaasa võtta emade-laste osakonda (näiteks mokasiine saab heegeldada mitte ainult tsehhis, vaid ka emade-laste osakonnas). Muidugi hoiab vangla administratsioon silma peal sellel, et taoline kinnipeetav tegeleks ikkagi rohkem oma lapse kui tööga. Töötamine võimaldab last kasvataval kinnipeetaval paremustada oma lapse ja ka enese materiaalsel toimetulekul. Asjade taoline korraldus on võimalik üksnes Harku Vanglas, kus on kõrgeim kinnipeetavate tööhõive Eestis vanglatest

---

¹¹Vangistusseadus § 37 lg 3 RT I 2006, 63, 466

1.2 Kinnipeetavate tööga kindlustamine vanglas

Vangla kindlustab võimaluse korral kinnipeetava tööga, arvestades kinnipeetava füüsilisi ja vaimseid võimeid ning oskusi. Kui kinnipeetavat ei ole võimalik kindlustada tööga, rakendatakse teda võimaluse korral vangla majandustöödel.¹²

Siinkohal jääb arusaamatuks **seadusandlusesse programmeeritud vastuolu: kinnipeetaval on kohustus** töötada, kuid **vangla kindlustab** kinnipeetava tööga **võimaluse korral**.

Regulatsiooni taoline sõnastus tähendab, et kuigi kinnipeetaval on töökohustus, ei anna see kohustus talle õigust nõuda vanglalt endale tööd. Võrreldes VangS § 38 lg 1 sätteid PS sätetega näeme, et kuigi PS garanteerib igatühele, ainult mitte kinnipeetavatele, vabaduse valida endale tegevusala, elukutset ja töökohta¹³ ei ole PS-s sätestatud õigust tööle. Seega on VangS § 38 lg 1 regulatsioon on vastavuses PS-ga.

Seadusandja poolt sätestatud piirang **võimaluse korral** kindlustab ka vanglatele taganemistee ning aitab vältida kinnipeetavate kaebusi töö puudumise üle. Nii seda enam, et kinnipeetavate tööhõivega tegelemiseks loodud AS Eesti Vanglatööstus ei saa oma ülesannetega tulemuslikult hakkama ning kinnipeetavate tööhõive määr on jätkuvalt madal. **Kuid: sätestatud piirang ei motiveeri ka AS Eesti Vanglatööstust otsima uusi võimalusi kinnipeetavate tööhõive tõstmiseks.**

Mõistetav on, et nii vanglatel kui ka AS Eesti Vanglatööstusel on raske jõuda selleni, et 100 % töövõimelistest kinnipeetavatest ka töötaksid (täidaksid seaduses sätestatud kohustust töötada), kuigi see oleks ühiskonna vaatekohalt igati teretulnud. Nii seda enam, et vabaduskaotusliku karistuse eesmärgiks ei ole mitte üksnes kurjategijate teovõimetuks muutmine (uute kuritegude ärahoidmine), vaid kinnipeetavate ettevalmistamine seaduskuulekaks toimetulekuks oma eluga vabaduses.

Kolmandaks tähendab taoline piirang ka seda, et kinnipeetaval tekib töökohustus ainult sel juhul, kui vanglal on pakkuda talle sellist tööd, mis on vastavuses kinnipeetava võimete ja

---

¹² Vangistusseadus § 38 lg 1 RT I 2006, 63, 466

¹³ Eesti Vabariigi Põhiseadus § 29 RT 1992, 26, 349

oskustega. Seadusandja näeb ette, et kinnipeetavate tööga kindlustamine on vangla ülesanne ning, et ainult vanglal on õigus tagada töökohustuste täitmine sunniga, kasutades selleks distsiplinaarkaristusi.

Õeldud arvestades jääb arusaamatuks regulatsioon, et töökohustuse rikkumise korral kohaldatakse kinnipeetava suhtes distsiplinaarvastutust¹⁴. Analüüsides seadusandja regulatsiooni ning võttes arvesse ülaltoodud arutluskäiku, oleks mõistlik regulatsioon lahti seletada selliselt, et kui kinnipeetav rikub töökohustust, võib tema suhtes distsiplinaarvastutust kohaldada ainult sel juhul, kui vanglal on pakkuda kinnipeetavale tema võimetele ja oskustele vastavat tööd.

Käesoleval ajal toimiv regulatsioon on ebaõiglane töötavate kinnipeetavate suhtes. Näiteks, kui kinnipeetav ei saanud mingitel põhjustel vabastust töökohustusest, aga ta tundis end halvasti ja ei läinud tööle, kuid oli töötavate isikute nimekirjas, siis on tal reaalne võimalus anda töölt puudumise eest kirjalikult (seletuskiri) aru ja saada koguni distsiplinaarkorras karistatud. Teine kinnipeetav lihtsalt ei käi tööl, kuna ta ei viitsi tööd teha ja seda vaatamata kohustusele töötada. Samas näeb määruse regulatsioon ette distsiplinaarvastutuse kinnipeetavale, kes tööle ei ilmunud

Vastavate regulatsioonide ja seadusesätete formuleerimisel peaks lähtuma sellest, et kui riik kohustab kinnipeetavaid töötama, siis riik peab ka oma poolt tegema kõik, et kinnipeetaval ei oleks võimalust valida, kas käia tööle või mitte.

Kinnipeetava tööle rakendamisel oleks otstarbekas võtta arvesse ka kinnipeetava karistuse pikkust, tema isikuomadusi, oskusi jne. Samas ei ole tegelikult koheselt võimalik neid oskusi kindlaks teha, kuna kinnipeetav võib küll öelda, et ta on töötanud koristajana, kuid tegeliku töö käigus selgub, et ta ei oska isegi harja käes hoida. Veel raskem on kindlaks teha kinnipeetavate vaimseid võimesid.

Teave kinnipeetava töövõimelisuse ning kutseoskuste kohta sisaldub kinnipeetava individuaalses täitmiskavas. Kontaktisik või vangla direktori määratud ametnik peab arvestust nende töövõimeliste kinnipeetavate üle, kes ei tööta.¹⁵ Harku Vanglas peaks

---

¹⁴Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord § 1 lg 2 RTL, 13.02.2007, 15, 240

¹⁵Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord § 2 RTL, 13.02.2007, 15, 240

tegelema mittetöötavate kinnipeetavate arvestusega tööhõivespetsialist. Vestlusest tööhõivespetsialistiga selgus, et varem koostati kord kvartalis kuude lõikes Justiitsministeeriumile aruanne, kus oli välja toodud numbrites ja protsentides kui palju kinnipeetavaid käib tööl ja kui palju (ning mis põhjusel) ei ole tööga hõivatud. Aruandlus puudutas ka üldharidus- või kutsekoolis õppijaid.

2. KINNIPÉETAVATE TÖÖLE RAKENDAMINE

Inimeste töösukusi ja – harjumusi ning vähemalt põhihariduse omandatust käsitatakse tänapäeval kui eeldustingimusi seaduskuulekaks toimetulekuks oma eluga. Need faktorid vaadeldavad esmaolulistena ka kinnipeetavate taasühiskonnastamise vaatenurgast. Siin ei ole iseenesest midagi uut ega avastuslikku. Juba Reformatsiooniaegadest ning manufaktuurse tootmise tekkeagadel (Põhja-Euroopa, Inglismaa) loodi ühiskonnas hälbivate käitumist ilmutanud inimeste normaliseerimiseks spetsiaalseid paranduslikke töömaju. Nende asutuste ülesandeks on teha hulkuritest ja paljasjalgestest distsiplineeritud töölised masintootmisele eelnenud manufaktuuride jaoks.¹⁶

Alateist 18. sajandi lõpust, 19. sajandi algusest, mil vanglad hakkasid kujunema isesisvaks sotsiaalseks institutsiooniks, on kinnipeetavaid ikka tööle rakendatud ja seda erinevatel eesmärkidel. Kui varem nähti töös vabaduskaotusliku karistuse osist sooritatud kuriteo eest, siis tänapäeval asetuvad kinnipeetavate töisel rakendusel esiplaanile töö need funktsioonid, mis on suunitletud kinnipeetava seaduskuuleka toimetulekusuutlikkuse paremustamisele.

2.1 Kinnipeetavate tööle rakendamise eesmärk

Väga oluline on aru saada eesmärgist, miks seadusandja kohustas kinnipeetavaid töötama.

Kui tööhõive tähendab kõikide kinnipeetavate tööga kindlustamist ja nende kaasamist töösse ning seda tööjõu kvaliteedile vaatamata – siis ei vastaks niisugune tööhõive vangistuse täideviimise eesmärgile. Kui tööhõive all mõista kõikide kinnipeetavate kindlustamist tööga vastavalt nende oskustele, siis ei saa see olla majanduslikult otstarbekas, sest oleks vaja suurt reservi kõikvõimalikest töökohtadest, kuna vanglasse saabuvatel kinnipeetavatel on erinevad kusteoskused. Sellepärast võib kinnipeetavate

---

¹⁶ Laine, M. 1997. Sissejuhatus kriminoloogiasse ja hälbiva käitumise sotsioloogiasse. Tallinn: Eesti Riigikaitse Akadeemia, lk 114

tööhõivet määratleda kui kinnipeetavate kindlustamist selliste tööga, mis kõige paremini vastab korrektsioonilistele taotlustele.¹⁷

Kinnipeetavate tööhõivet korrektsioonilis-kasvatuslikku tähendus seisneb järgmistes asjaoludes:

- kinnipeetava töötamine heastab tema süüd;
- töötamine kollektiivis õpetab kinnipeetavatele vastastikud abi osutamist ning koostööd.¹⁸

VangSes § 6 lg-s 1 kohaselt on vangistuse täideviimise eesmärk kinnipeetava suunamine õiguskulele tee ja õiguskorra kaitsmine.

Kinnipeetavate töökohustus on üks vahenditest, suunamaks kinnipeetavat õiguskulele. Töötamine pakub siinkohal erinevaid võimalusi. Kinnipeetav võib õppida tööoskusi, mis suurendavad tõenäosust toimetulekuks peale vanglast vabanemist. Samas annab vanglas töötamine kinnipeetavale võimaluse mitte üksnes ennast vanglas ülal pidada, vaid ka vabanemiseks raha koguda; nii mõnigi kinnipeetav toetab ka oma peret. Tihtipeale puuduvad kinnipeetavatel enne vanglasse sattumist (täielikult või osaliselt) tööharjumused ja tööoskused, ning mõnele neist ei tule isegi pähe, et võib ennast ülal pidada muud moodi kui varastades, röövides jne.

Sissetulekute olemasolu korral tasuvad kinnipeetavad ka neile esitatud hagid. Teiseks, kui kinnipeetavad töötavad, siis koguneb neil ka raha vabanemisfondi. Näitena võib tuua Harku Vangla, kus kinnipeetavad maksavad täitelehtede nõudeid (seda isegi 50 000 EEK ulatuvates summades) ning kus nad koguvad raha vabanemisfondi (summad võivad ületada 30 000 EEK). Kinnipeetavad ostavad ise enda tarvis vangla poest vajalikke hügieenivahendeid, saadavad pakke lastele ja ka raha oma perele.

Samas aitaks kinnipeetavate tööhõive parandamine kahtlemata kaasa nende majanduslikku laadi probleemide lahendamisele. Siinkohal vajab erilist rõhutamist see, et suurem tööhõive aitaks vähendada nn kinnipeetavate vaheliste võlgade tekkimist ja seda mitte

---

¹⁷ Karpets, L. 1983. Aktualnõe problemõ trudovogo vospitania osuždennõh – Problemõ trudovoi zanjatosti i trudovogo vospitania osuždennõh. Artiklite kogumik. Koostaja: G. Konstantinov. Moskva: VNII MVD, 3-5

¹⁸ Safronov, V. Belov, V. 1982. Rol mastera na proizvodstve v sisteme ispravitelno-trudovõh utšereždeni. Moskva: VNII MVD, lk 9-10

üksnes vanglas; see aitaks vähendada ka korduvkuritegevuse neid juhtumeid, mil vabanenu on sunnitud võla tasumiseks sooritama uusi kuritegusid. Suurem tööhõive tagaks karistusaja konstruktiivsema täitmise – mingigi tööharjumuse kujundamise või hoidmise näol. Nii jääks vähem aega igavlemiseks ning vangla kui „kuritegevuse kooli“ toimimiseks.¹⁹

Resotsialiseerimise eesmärk on kinnipeetava vanglasse naasmise ärahoidmine, retsidiivsuse välistamine. Silmas peab pidama seda, et vanglas vabanenutel on tunduvalt raskem tööd leida, kui tavainimesel. Kinnipeetavad teadvustavad enese jaoks tõsiasja, et nende eelnev viibimine kinnipidamisasutuses toimib tööandjate jaoks kui märk (ebausaldatavusest), mis muudab nende jaoks võimaluse tööd leida küsitatavaks või koguni võimatuks²⁰. Vabanenud kinnipeetaval on raskem tööd leida mitte üksnes välise märgistatuse tõttu (tööandjate võimalikud vanglast vabanenute kui endiste vangide suhtes), vaid ka sisemise märgistatuse tõttu (iseenese tajumine kriminaalide hulka kuuluvana) ning nii ka loobumine töö otsimisest.

Varastest - retsidiivistide küsitlusest, mis viidi 2005 aastal läbi J. Kornejeva poolt Murru Vanglas ning mis puudutas töötamist kahe vangistuse vahelisel perioodil, selgus:

- veidi vähem kui pooled küsitletuist (47,8%) väitis, et viimasel vabaduses veedetud perioodil ei olnud neil töökoha leidmisega probleeme
- 40,6 % küsitlenust tunnistas, et töökoha leidmine olevat olnud nende jaoks probleem
- ülejäänud vastanuist ei osanud vastata. Viimast tulemust on raske interpreteerida: see võib tähendada nii seda, et tööd ei otsitud, kui ka seda, et kinnipeetav ei käsitlenud töökoha leidmist probleemina. Oma viimasel vabaduse perioodil oli ametliku (täis- või osalise tööajaga) töötamise võimaluse leidnud kolmandik küsitletuist. Veidi vähem kui üks kolmandik küsitletuist oli leidnud rekendust juhutöödel. Ülejäänud olid siis kas olnud ilma tööta või olid ise enesele tööandjateks.²¹

---

¹⁹ Kornejeva, J. 2004. Murru Vangla retsidiivsete kinnipeetavate resotsialiseerumisega seonduvatest probleemidest. [Magistritöö] Tallinn Tallinna Pedagoogikaülikool Sotsiaalteaduskond Sotsiaaltöö osakond, lk 66

²⁰ Kornešjuk, P. 1998. Märgistamine: märgistatusest. [Lõputöö] Tallinn Eesti Riigikaitse Akadeemia Psühholoogia õppetool, lk 28

²¹ Kornejeva, J. 2004. Murru Vangla retsidiivsete kinnipeetavate resotsialiseerumisega seonduvatest probleemidest. [Magistritöö] Tallinn Tallinna Pedagoogikaülikool Sotsiaalteaduskond Sotsiaaltöö osakond, lk 41

Kui vangla oleks võimeline andma kinnipeetvatele selliseid tööoskusi, mis tagaksid vabanenute konkureentsivõime tööturul, siis väheneks kindlasti ka kuritegevus. Samas täidaks ka kinnipeetavate tööhõive oma eesmärgi (tingimuste loomine kinnipeetava resotsialiseerimiseks; eelduste loomine seaduskuulekaks toimetulekuks legaalse sissetuleku toel).

Vanglas veedetud aega vaadeldakse tänapäeval enamasti kui perioodi, mille jooksul on võimalus likvideerida puudujääke kinnipeetava hariduses, kutseoskustes ja töökogemuses. Kui töö ja haridus vanglas annab oskustepagasi, mis on ka tööturul nõutud, siis on vabanemisjärgne sulandumine ühiskonda enamasti valutum. Samas ei pruugi suure hulga kinnipeetavate hõivamine vangla haldustöödel pelgalt maksimaalse hõive nimel olulist efekti anda, sest vanglast saadavad lisaoskused on minimaalsed ning lüngad hariduses ja kutseoskustes jäävad täitmata. Vanglate tööhõive peaks keskenduma enam oskustööle, lihttööd võib tähtsustada küll tööharjumuse, - kogemuste ja uute rutiinide tekitajana, kuid pärast vabanemist on selle kasutegur tööturu konkurentsivõime minimaalne.²²

2.2. Töövõimalused vanglas

Seadusandja regulatsioonis on neli kinnipeetavate tööga kindlustamise võimalust: 1) vanglasisesed majandustööd; 2) töö eraõigusliku isiku käitises – antud juhul AS Eesti Vanglatööstuses 3) vangla käitised ; 4) töötamine väljaspool vanglat (soodustusena).

2.2.1 Vangla majandustöö

Majandustöö on ainukene kinnipeetavate tööle rakendamiseviis, mida väiksemas või suuremas ulatuses kasutatakse kõikides vanglates üle Eesti. Vanglate pakutav majandustöö on peamiselt koristamine, pesupesemine, territooriumi ja eluruumide korrastamine, söögi

---

²² Liiv, M. L.; Hanni, E. 2006. Vangide tööhõive vabaduses: vanglas töötanud ja mittetöötanud kinnipeetavate võrdlus. Justiitsministeerium. Kriminaalpoliitikaosakond

valmistamine, raamatukogu hoidmine, katlakütmine ja päevnikuks (kinnipeetav, kes on abiks vanglatöötajatele ja samas ka vahendaja töötajate ja kinnipeetavate vahel) olemine²³. Samas majandustöödega hõivatud kinnipeetavate hulgas on ka elektrikuid, ehitajaid, lukkseppi ning teisi vajalike kutseoskustega kinnipeetavaid. (Nii näiteks on Harku Vangla kinnipeetavate ühiselamu remont tehtud majandustöödele rakendatud kinnipeetavate kätega). Ka Riigi Kinnisvara AS, pakub kinnipeetavatele kinnisvara-hooldustöid, mis on olemuslikult sarnased vangla majandustöödega.

VangS § 38 lg 1 põhjal võib järeldada, et esmavalikuna tuleb kindlustada kinnipeetavaid muu tööga, kui on seda majandustööd; viimaseid tuleks pakkuda kinnipeetavale alles siis, kui muud tööd pakkuda ei ole. Vanglates, kus kinnipeetavate tööhõive on kõrge (nt Harku Vangla), võivad sel pinnal tekkida konfliktid AS Eesti Vanglatööstuse ning vangla majandusosakonna vahel - mõlemad tööandjad soovivad saada endale töötegijaid. Konkurentsisuhted ilmnevad selleski, et AS Eesti Vanglatööstus võib pakkuda suuremat palka, kui on võimalik maksta vanglal majandustöödel hõivatud kinnipeetavatele. Samas on AS Eesti Vanglatööstuses töötamisel kinnipeetavate vaatekohalt ka oma miinused:

- tööd ei ole alati - on perioode, mil kinnipeetav ootab seda isegi mitu nädalat;
- AS Eesti Vanglatööstuse või töö tellija kollektiivpuhkuste perioodil on kinnipeetavad paar nädalat töötud. Kinnipeetavale ei maksa keegi puhkuseraha.

Majandustöödega hõivatuil on see eelis, et töö on alati olemas, kuna vangla ju puhkusele ei lähe. Vanglas on alati vaja kinnipeetavaid toitlustada, nõusid pesta, koristada ruume, vangla territooriumi jne.

2.2.2 AS Eesti Vanglatööstus

VangS § 38 lg 2 ning lg 3 alusel võib vangla lubada füüsilisel isikul või äriühingul oma territooriumil käitiseid rajada. Selleks on vaja sõlmida riigiga või riigi haldusülesannet täitva juriidilise isikuga vastav leping. Lepingu nõuded kehtestab EV Justiitsminister.

---

²³ Riigikontrolli auditi kontrollaruanne nr. 7039. 25.06.2003. Töö tagamine kinnipeetavatele ja AS Eesti Vanglatööstus. Tallinn

22. jaanuaril 2001. a. loodi Vabariigi Valitsuse korraldusega AS Eesti Vanglatööstus. AS Eesti Vanglatööstus on 100% riigi osalusega äriühing, mis on asutatud kinnipeetavate tööhõive organiseerimiseks, et tagada vanglate resotsialiseeriva funktsiooni täitmist. Oma eesmärgi realiseerib ettevõtte läbi tootmistegevuse, hõivates võimalikult suurt arvu kinnipeetavaid, tagades neile kutsealase ettevalmistuse ja töötingimused.²⁴

Mis puudutab kinnipeetavate tööle rakendamist AS Eesti Vanglatööstuses, siis, vastavalt seadusandlusele, on selleks vajalik kinnipeetava nõusolek. Siin ilmneb taas seadusandlik vastuolu: ühelt poolt on kinnipeetav kohustatud töötama ja teiselt poolt ta peab olema nõus tööd tegema. Samas võib kinnipeetava vangla majandustöödele või vangla käitisesse tööle rakendada tema nõusolekuta, sest eelosutatud regulatsioon puudutab ainult füüsilise isiku juures või äriühingus töötavaid kinnipeetavaid. Võib oletada, et selline regulatsioon oli seadusandja poolt kehtestatud pidades silmas rahvusvaheliseid konventsioone ning nimelt neid, mis puudutavad sunniviisilist tööd ja orjastamist²⁵. Teiseks taotluseks võis olla vanglaametnike korruptsiooni välistamine (Näiteks - sellise võimaluse välistamine, et vangla direktor loob tingimusi sõbra firmale vanglas töötamiseks, pakkudes viimasele *odavat tööjõudu* ja rakendades selleks sundi).

- Tartu osakonnas viimastel aastatel on märgatavalt kasvanud hõivatud kinnipeetavate hulk. 2004. aastal töötas Tartu Vanglas keskmiselt 58 kinnipeetavat, 2006. aastaks aga 103 kinnipeetavat (kaasa arvatud AS Eesti Vanglatööstus, rentnikud, töö väljaspool vanglat). AS Eesti Vanglatööstus toodab Tartu Vanglas peamiselt metallmööblit (relvakapid, voodid kaitsevääle), metallkonstruktsioone (klaasitahvlite alused), tegeletakse ka tellija materjalist allhanketööde tegemisega (peamiselt keevitus), pulbervärvimisega (nii oma tooted kui ka allhanketööd); puidutöid on metallitöödega võrreldes vähem (puitdetailid metallmööblile).

AS Eesti Vanglatööstuse, Tartu Vangla ning Tartu Kutsehariduskeskuse vahel on sõlmitud koostöölepe, mille alusel AS Eesti Vanglatööstus tagab kutseharidust omandavatele kinnipeetavatele võimaluse õppepraktikaks (hetkeseisuga on keevitajaõppes 40 ja

---

²⁴ AS Eesti Vanglatööstus. 2002. Tegevusaruanne 2002. majandusaasta aruanne, lk 4

²⁵ Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon artikkel 4 lg 2 RT I 2005, 39, 308

tisleriõppes 48 kinnipeetavat). Vanglas keevituse ja tisleri eriala lõpetanutel on võimalus peale õpinguid asuda tööle AS Eesti Vanglatööstusse.²⁶

- Murru Vanglas on tootmisterritooriumi valdajaks AS Eesti Vanglatööstus, kes rendib seal paiknevaid tootmishooneid välja kolmandatele ettevõtetele. Keskmise hõivatute arv on Murru alates 2003. aastast, mil AS Eesti Vanglatööstus seal tegevust alustas, pidevalt vähenenud. Kui 2003. aastal oli hõivatud keskmiselt 220, siis 2005. ja 2006. aasta I poolaastal vaid 131 ning 2006. aasta 3. kvartali lõpuks vaid 125 kinnipeetavat. Kinnipeetavate üldarv vanglas selle aja jooksul märgatavalt muutunud ei olnud, kõikumisi oli umbes 100 kinnipeetava piires (1500-1600). Tööhõivatuse kuuülevaadetest selgub ka, et teiste vanglatega võrreldes on Murru Vanglas olnud suurimad kõikumised hõivatuse näitajates. Kuna AS Eesti Vanglatööstus ise Murru Vanglas tootmisega ei tegelenud (ja nii puuduvad ka tootmisega seotud kulud), siis on tänu rendituludele Murru tööstusüksus kogu tegutsemisaja püsinud kasumis. Peamisteks tööandjateks viimastel aastatel on olnud OÜ Starinvest (metallkonteinerite, ventilatsioonitorude valmistamine), OÜ Endooria (küttepuidu pakkimine, puidust transpordialuste valmistamine), OÜ Bestnet (veohaagiste lehtmetailide valmistamine ja montaaž, lillepottide metallraamide valmistamine), OÜ Sun Timber (vineeritootmisjääkidest moodulaedade valmistamine), samuti AS Eesti Vanglatööstuse hallatav pesumaja (avavangla osakonnas). Töökoormuse ebastabiilsusest tingituna kõigub pidevalt ka Murru rentnike vajadus oskustööjõu järgi. Üldjuhul leiavad rakendust nii kutsekooli poolt ettevalmistatud keevitajad kui ka tislerid. Osa rentnikest pakub oma väljaspool vanglat asuvais osakondades tööd ka vanglast vabanenud kinnipeetavatele.²⁷

- Tallinna Vanglas on AS Eesti Vanglatööstuse organiseeritud tööga hõivatud kümme kinnipeetavat (13 - september 2006.a), kellest ¾ tegeleb võrkude lõpptöötlemisega ning ülejäänud satelliitantennide metallkinnituste tootmisega.²⁸

- Harku osakonnas ei ole probleeme hõivatute arvuga - üldine tööhõive tase on Harkus olnud aastate vältel pidevalt olnud kõrge- küündides enamasti 100 ja 120

---

²⁶ Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakond. 2007AS-i Eesti Vanglatööstus arengusuunad. Tallinn: Memo

²⁷ Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakond. 2007AS-i Eesti Vanglatööstus arengusuunad. Tallinn: Memo

²⁸ Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakond. 2007AS-i Eesti Vanglatööstus arengusuunad. Tallinn: Memo

kinnipeetavani. Küll aga on langenud oskustööliste osakaal. Kui 2003. aastal hõivas AS Eesti Vanglatööstus 30 õmblejat, siis 2006. aasta septembris vaid 10, nendele lisandus veel 5 kinnipeetavat, kelle töö nõuab spetsiifilist väljaõpet (juurdelõikajad ja filtrivalmistajad). Ülejäänud tegevusi (kiletaskute voltimine; susside valmistamine ja pakendamine; ühekordsete nõude komplekteerimine ja pakendamine; sügavkülma karpide komplekteerimine ja pakendamine; jogurtitopsialuste komplekteerimine; jõuluehete komplekteerimine; majapidamislappide väljalõikamine, komplekteerimine ja pakkimine; reklaamkottide valmistamine; kaubamärkide eemaldamine) vangla hinnangul oskustööks nimetada ei saa.²⁹

Kinnipeetavate tööle AS Eesti Vanglatööstuses, on iseloomulik, et suurem osa kinnipeetavatest teeb tööd, mis ei nõua erilisi kutseoskusi. Nii on see sellepärast, et kinnipeetavatel puuduvad oskused nõudlikuma toodangu tarvis või koguni üldse tööoskused. Nii on ka Harku Vanglas kus suurem osa kinnipeetavatele pakutavast tööst on nimelt lihtöö, mis ei nõua kinnipeetavalt erilisi oskusi. Siin töötavad ka mõned kinnipeetavad mitmes töökohas, vastavalt sellele, kus saab rohkem palka või kus hetkel on tööd. Mõned näited Harku Vanglas kinnipeetavatele pakutavatest töödest:

- laste mokassiinide valmistamine – mida võiks küll nimetada oskustööks, aga samas saab selle töö tegemisega põhimõtteliselt hakkama igäüks. Nahktald on vaja kokku heegeldada sokiga. Kinnipeetavatel on raske sellele tööle saada, kuna konkurents on suur (palk on korralik); samas valitakse sinna kinnipeetavaid ka hoolikamalt, sest töö tellija on välismaalt. Tavaliselt töötab seal 15-20 kinnipeetavat; käesoleval ajal on tööd 13-le kinnipeetavale.
- kruvide pakkimine – on puhtalt lihtöö. Kruvid on vaja üle lugeda ning karpidesse pakkida. Praegu töötab seal 4 kinnipeetavat.
- jõuluehete valmistamine – ei ole nii lihtne töö kui on seda kruvide pakkimine; samas on töö õpitav. Tavaliselt töötab seal 2-5 kinnipeetavat; hetkel jagub tööd 4-le kinnipeetavale.
- kiletaskute valmistamine – on samuti lihtöö. Valmistatakse paberi hoidmiseks pappkaanega kiletaskuid; tavaliselt töötab 5-7 kinnipeetavat ning praegu 5 kinnipeetavat.

---

²⁹ Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakond. 2007AS-i Eesti Vanglatööstus arengusuunad. Tallinn: Memo

- filtrite valmistamine – tööd võib vaadelda oskustööna, kuna see nõuab teatud eeldusoskuste õppimist. Brigaadis on 3-5 kinnipeetavat ning hetkel on tööga hõivatud 5 kinnipeetavat.
- lappide lõikamine ja pakkimine – lihttöö. Tellija toob vanglasse lappide rullid, mida siin lõigatakse ning pakitatakse. Praeguse seisuga on brigaadis 22 kinnipeetavat, kuigi seal võib töötada tunduvalt enam inimesi.
- jogurtialuste valmistamine – lihttöö, mis nõuab head füüsilist vormi; hetkel töötab 5 kinnipeetavat.
- madratsite valmistamine – õmblustsehhis valmistatakse ette riidest kott, mis täidetakse vatiga; tegu on lihttööga, mis on väga must ja füüsiliselt raske. Tavaliselt töötab seal 2-3 kinnipeetavat; käesoleval ajal on hõivatud vaid 1 isik.
- õmblustsehhis töötavad lisaks õmblejatele (oskustöö) ka need kinnipeetavad, kes näiteks triigivad või pakivad valmistoodangut või teevad muid vajalikke abitöid. Õmblustsehhis on praegu tööl 19 kinnipeetavat.
- plastmassnõude pakkimine – lihttöö; brigaadis 7-10 kinnipeetavat, hetkel töötab 8 inimest.
- paberkottide valmistamine – on olemuselt lihttöö, mis seisneb paberkottide kokkuvoltimises ja kleepimises; tavaliselt teeb seda tööd 2-5 kinnipeetavat; käesoleval ajal ei ole tööd tellitud.
- säilituskarpide pakkimine – lihttöö 2-5 kinnipeetava jaoks, millega praegu on hõivatud 2 kinnipeetavat.
- piraatkaupadelt markeeringute eemaldamine – lihttöö, 2-3 kinnipeetava tarvis.
- koristamine – lihttöö AS Eesti Vanglatööstuse pindadel 1-2 kinnipeetava jaoks.

Lisaks ülaltoodud esitatule on Harku Vanglas tehtud teisigi töid: pakitud sõjaväe toidupakke, Paula kohvi kampaaniapakke, Päevalehe raamatuid jne. Taoliste tellimustöödega tagatakse küll nii kinnipeetavate suurem tööhõive kui ka suurem turukäive ettevõttele, kuid taolised tööd ei aita kaasa vangistuse eesmärgi realiseerimisele.

AS Eesti Vanglatööstus peab tagama kinnipeetavate tööhõive ning kutsealase ettevalmistuse. Selleks kasutatakse mitte üksnes oma tootmisresursse, vaid vahendatakse kinnipeetavate tööjõudu ka teistele ettevõttele. Siinkohal on ilmne vastuolu ettevõtte tegevuse eesmärgi – (tulu, kasumi saamine) ning vangistuse eesmärgi – resotsialiseerimise vahel. Kui ettevõtte soovib tulu, ehk kasumit teenida peab ta tootmismahu suurendama;

kinnipeetavate tööskusi arvestades peab aga töö olema võimalikult lihtne, sellise iseloomuga, mis ei nõua kinnipeetavatelt erilisi oskusi.

Selleks, et kinnipeetav saaks hiljem vabaduses endale kiiremini ja suurema tõenäosusega tööd leida, peab ta vangistuse ajal õppima selliseid erialasid või omandama selliseid tööskusi, mis võimaldavad tal olla tööturul konkurentsivõimeline. Aga paberikottide kleepimine, või lappide pakkimine on vaevalt konkurentsivõimelisust tõstvad oskused tööturu jaoks. Samas annab lihttöögi tegemine kinnipeetavale töökogemuse, sest paljud neist isegi ei tea, mida tähendab iga päevane töölkäimine (nad ei ole kunagi töötanud).

Kinnipeetavate tööskused, mis ta õpib vangistuse ajal, peavad olema sellised, mis võimaldavad talle vabaduses leida normaalselt tasustava töö. Murru Vangla kinnipeetavad õpivad nõutavaid kutsealasid (näiteks keevitaja), aga kahjuks ei saa nad omandatud teadmisi praktikas rakendada, sest vanglas puuduvad vastavad töökohad. See tõsiasi viitab vastuolule AS Eesti Vanglatööstuse võimaluste ja vangla toimuva kutseõppe vahel. Ilmselt oleks otstarbekas siinkohal tõhustada koostööd AS Eesti Vanglatööstuse ja kutseõppe korraldajate vahel.

Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakonna poolt läbiviidud analüüs näitas, et vanglas oskustöid teinud kinnipeetavad on peale vabanemist tööturul edukamad, samas kui lihttöodel hõivatud ei erine vabanemisjärgse tööhõive poolest märgatavalt vanglas mittehõivatutest. Tööga hõivatus vähendab aga korduvkuritegevuse riski. Seega tuleks retsidiivsuse vähendamiseks suurendada oskustöodel hõivatute hulka vanglas. 2006. aasta lõpuks hõivas AS Eesti Vanglatööstus tööga 478 kinnipeetavat, nendest ligikaudu 400 olid oskustöölised,³⁰ mis moodustas kinnipeetavate **üldarvust** vaid ca 16 % (2006. aastal viibis Eesti vanglates 2991³¹ kinnipeetavaid)

---

³⁰ Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakond. 2007AS-i Eesti Vanglatööstus arengusuunad. Tallinn: Memo

³¹ Justiitsministeerium. 2007. Kriminaalpoliitika uuringud 4. Kuritegevus Eestis 2006. Tallinn, lk 77

2.2.3 Vangla kaitised

Kinnipeetavate kindlustamiseks tööga võib vangla rajada oma territooriumil või väljaspool seda kaitseid³². Selle regulatsiooniga jättis seadusandja vanglatele võimaluse tegeleda kinnipeetavatele tööga kindlustamisega ise. Enne AS Eesti Vanglatööstuse loomist tegeleski iga vangla kinnipeetavate tööhõivega iseseisvalt. Praegused AS Eesti Vanglatööstuse tsehhid, kaitised ja muud tootmiseks vajalikud ruumid ning tootmiseks vajalikud masinad anti AS Eesti Vanglatööstusele üle vanglate poolt. Näiteks Harku Vangla tööhõivespetsialisti 2000 ja 1999. aastade aruannetest ilmneb, et suurem osa tööde tellijaist olid kinnipeetavate tööandjateks ka siis, kui kinnipeetavate tööhõive korraldamisega tegeles vahetult vangla ise (nt lastemokasiinide valmistamine jne).

Võib arvata, et kui kinnipeetavate tööhõivega tegeleksid vanglad ise, oleks protsess kergemini kontrollitav – ja seda nii majanduslikust (riigiasutuste tegevus on enam läbipaistev ja jälgitav kui eraõiguslike organisatsioonide tegevus) kui ka julgeoleku aspektidest. Praegusel ajal organiseerib kinnipeetavate tööd AS Eesti Vanglatööstus, järelevalvet kinnipeetavate üle aga teostavad vanglad. Järelevalvet oleks aga lihtsam teostada kui töövahendite hankimise ning töö tellijatega tegeleksid vahetult vanglad ise – see maandaks julgeolekuriske. Käesoleval ajal meie vanglates seda töökorraldusviisi enam ei rakendata.

Justiitsministeeriumi, AS Eesti Vanglatööstuse juhatuse ja nõukogu vahel puudub regulaarne suhtlemine, sellest tingituna jõuab hulk olulist infot ministeeriumisse märgatava hilinemisega. Kuna hetkel ei kuulu AS Eesti Vanglatööstuse nõukogusse ka ühtki Justiitsministeeriumi või vanglate esindajat, siis on side ettevõttega pidevalt nõrgenenud.³³

Samas: analüüsid AS Eesti Vanglatööstuse tegevust Harku Vanglas ning toetudes Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakonna vastavale analüüsile võib väita, et AS Eesti Vanglatööstuse töö taandub põhiliselt **vahendaja funktsiooni** täitmisele vanglate (tööjõu leidmine, lähtudes vangla ülesandest tagada kinnipeetavatele töö) ning tööjõust huvitatud erafirmade vahel

---

³² Vangistusseadus § 38 lg 2 RT I 2006, 63, 466

³³ Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakond. 2007AS-i Eesti Vanglatööstus arengusuunad. Tallinn: Memo

- Harku Vanglas näiteks kuulub AS Eesti Vanglatööstusele ainult õmblustsehh, kus töötab umbes 15-30 õmblejat;
- Tartu Vanglas tegeleb AS Eesti Vanglatööstus metalli -ja puitmööbli tootmisega; sealgi vahendab see institutsioon ka tööjõudu teistele ettevõtetele;
- kõige suurem AS Eesti Vanglatööstuse läbikukkumine on ilmselt Murru Vanglas, kus töötavate kinnipeetavate arv ettevõtete tegutsemise käigus on ainult vähenenud. Samas ei tegele AS Eesti Vanglatööstus üldse tootmisega, vaid ainult vahendab tööjõudu teistele ettevõtetele;
- tänaseks suletud Ämari Vanglas tegeles AS Eesti Vanglatööstus küll tootmisega aga oli ka seal vahendajaks. Ämari Vangla kinnipeetavatele pakusid lisaks EVT-le (metallitööd – stantsimine, keevitamine, liivaprits, värvimine) tööd ka OÜ Edipsos (puidust transpordialuste valmistamine) ning OÜ Rummu Puit (puidust aiamööbli valmistamine ning puidu sügavimmutus)³⁴, mis asus väljaspool vangla territooriumi.

Ülaltoodu põhjal tekib küsimus: kas riigi seisukohalt on tõepoolest otstarbekas taoline, põhiliselt vahendusfunktsiooni täitev institutsioon? Nii seda enam, et enne AS Eesti Vanglatööstuse loomist said vanglad ka ise rahuldavalt hakkama kinnipeetavate tööhõivega ning mõnes vanglas saadi sellega hakkama edukamaltki kui nüüdisoludes.

2.2.4 Töötamine väljaspool vanglat

Kinnipeetaval, kelle suhtes on piisavalt alust oletada, et ta ei pane toime uusi õiguserikkumisi, võimaldatakse tema nõusolekul töötada järelevalveta või järelevalve all väljaspool vanglat, kui see on vastavuses vangistuse täideviimise eesmärkide ja kinnipeetava individuaalse täitmiskavaga.³⁵

Töötamine väljaspool vanglat nii järelevalvega kui ka järelevalveta on eelkõige soodustus.

Vangla direktor võib kinnipeetavale tema nõusolekul kohaldada järgmisi soodustusi: liikumine järelevalveta väljaspool vangla territooriumi seoses õppimise, töötamise,

³⁴ Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakond. 2007AS-i Eesti Vanglatööstus arengusuunad. Tallinn: Memo

³⁵ Vangistusseadus § 41 lg 1 RT I 2006, 63, 466

sotsiaalprogrammis osalemise või ravikuuri läbimisega, samuti perekondlikel põhjustel³⁶. Soodustusi võib kohaldada kinnipeetavale, kelle käitumine karistuse kandmise ajal on osutunud heaks ja kelle suhtes on piisavalt alust oletada, et ta ei pane toime uusi õigusrikkumisi ning jälgib talle soodustuste osas tehtud ettekirjutusi³⁷.

Kinnipeetava töötamisel järelevalveta väljaspool vanglat kohaldatakse tööseaduste sätteid, sealhulgas töölepingu sõlmimise, töötasu ja puhkuse kohta. Kinnipeetava sõlmitavast töölepingust ei tohi nähtuda tema viibimine karistuse kandmisel.³⁸

Tööleping on töötaja ja tööandja kokkulepe, mille kohaselt töötaja kohustub tegema tööandjale tööd, alludes tema juhtimisele ja kontrollile, tööandja aga kohustub maksma töötajale töö eest tasu ning kindlustama talle poolte kokkuleppe, kollektiivlepingu, seaduse või haldusaktiga ettenähtud töötingimused³⁹.

Kinnipeetava väljaspool vanglat tööle lubamine otsustatakse kinnipeetava ja tööandja taotluse alusel. Tööle lubamise otsustab vangla direktor.⁴⁰

Selles regulatsioonis on väga oluline just tööandja taotlus ning autori arvates võib järeldada, et kinnipeetav peab ise leidma enesele tööandja, kes oleks nõus - vaatamata sellele, et ta viibib vanglas – teda tööle võtma. Samas on vanglas viibival kinnipeetaval väga raske leida endale väljaspool vanglat tööd. Nii seda enam, et suuremal osal kinnipeetavatest ei ole tööturul nõutavaid tööoskusi või eriala. Siinkohal võiks riik toetada tööandjaid, kes võtavad kinnipeetavaid tööle nii nende karistuse kandmise ajal kui ka pärast nende vanglast vabanemist. See suurendaks tõenäosust, et kinnipeetav ei tule enam tagasi vanglasse. Sest karistuse täideviimise lõppeesmärk on kinnipeetavate resotsialiseerimine, (mis tähendab seda, et kinnipeetav ei soorita uusi kuritegusid ning ei satu vanglasse tagasi), mitte aga ühiskonnast isoleerimine.

Töötamine väljaspool vanglat, vastab kõige paremini vangistuse täideviimise eesmärkidele. Kinnipeetav, töötades väljaspool vanglat, sulandub paremini ühiskonda ja on suurem

---

³⁶ Vangistusseadus § 22 lg 1 RT I 2006, 63, 466

³⁷ Vangistusseadus § 22 lg 2 RT I 2006, 63, 466

³⁸ Vangistusseadus § 41 lg 2 RT I 2006, 63, 466

³⁹ Eesti Vabariigi töölepingu seadus § 1 RT I 2007, 2, 6

⁴⁰ Vangla sisekorraeeskiri § 96² lg 1 RTL 2007, 13, 192

tõenäosus, et ta on suuteline pärast karistuse kandmist ka kiiremini kohanema vabadusega. Tekib ka võimalus, et kinnipeetav saab edaspidigi töötada antud tööandja juures. Sellist kinnipeetavate tööhõive tagamise viisi kasutatakse väga vähesel määral ja enamasti avavanglas, kuigi seaduse regulatsiooni kohaselt saab seda kasutada ka kinnises vanglas.

Põhjused kinnipeetavate selle töötamisvõimaluse väheseks kasutamiseks on järgmised:

- kinnipeetavate puudulikud kutseoskused
- probleemid kinnipeetavate järelevalve korraldamisega väljaspool vanglat asuval töökohal
- ühiskonna ja ka tööandjate hoiakud kinnipeetavate suhtes
- julgeolekuriskid. Siinkohal oleksid vajalikud ka seadusandja regulatsioonid (nt. millised on töötava väljaspoolt vanglat kinnipeetava kohustused ning õigused, millised ettekirjutused kinnipeetav peab täitma jne)..... Käesoleval ajal reguleerib kinnipeetavate kohustusi ja õigusi väljaspool vanglat töötamise korral vangla juhtkond (vangla kodukord) mitte aga seadusandja.

Analüüsid antud kontekstis Harku, Tallinna, Murru ja Tartu Vangla kodukorda, võib väita, et kinnipeetava kohustused ja õigused väljaspool vangla töötamise korral on eraldi reguleeritud ainult Murru ja Harku Vangla kodukorras. Murru Vanglas on väljaspool vangla territooriumi töötamise peamiseks eelduseks kinnipeetava üleviimine vangla avavangla osakonda⁴¹.

2.3 Töötingimused ja tööohutus

Kinnipeetava töötingimused peavad vastama töökaitseadustega kehtestatud nõutele, välja arvatud vangistusseadusest tulenevad erisused⁴².

Kuigi kinnipeetava tööhõive ei allu tööõigusele vaid VangS-le, rõhutab seadusandja, et kinnipeetavate töötingimused peavad vastama Töötervishoiu ja tööohutuse seadusele (edaspidi TTOS), kuigi VangS-s tulenevate eristusega.

---

⁴¹ Murru Vanglakodukord p 165 Kinnitatud 22.04.2004.a. Murru Vangla direktori käskkirjaga nr 42

⁴² Vangistusseadus § 39 lg 1 RT I 2006, 63, 466

Töötervishoiuna mõistetakse töötaja tervisekahjustuse vältimiseks töökorraldus- ja meditsiiniabinõude rakendamist, töö kohandamist töötaja võimetele ning töötaja füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu edendamist⁴³. Tööohutusena mõistetakse töökorraldusabinõude ja tehnikavahendite süsteemi sellise töökeskkonna seisundi saavutamiseks, mis võimaldab töötajal teha tööd oma tervist ohtu seadmata⁴⁴.

Vangla on kohustatud kindlustama kinnipeetava elule ja tervisele ohutud töötingimused⁴⁵. Samas tagab tööandja töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmise igas tööga seotud olukorras⁴⁶. Siinkohal on taas tegemist vastuoluga. Kui kinnipeetav töötab AS Eesti Vanglatööstuses ning tema tööandjaks on ettevõtte, mitte vangla, siis peab tööandjana vastutama tööohutuste ja töötingimuste eest AS Eesti Vanglatööstus. VangS järgi aga on just nimelt vangla on kohustatud kindlustama kinnipeetavale ohutud töötingimused. Mismoodi ja kuidas saab vangla vastutada tööohutuse eest, kui AS Eesti Vanglatööstus annab kinnipeetavale tööd ning tööks vajalikud seadmed ja tööriistad? Taoline lähenemine on õigustatud üksnes juhul, kui kinnipeetav töötab vangla majandustöödel, kus vangla kui tööandja kohustuseks on tagada kinnipeetavatele ohutud töötingimused.

Samalaadne situatsioon tekib ka sel juhul kui AS Eesti Vanglatööstus vahendab teistele ettevõtetele tööjõudu; töö korraldaja on aga AS Eesti Vanglatööstus. Kui töökohal töötavad samal ajal vähemalt kahe tööandja töötajad ja üks tööandja korraldab töid, vastutab see tööandja töötervishoiu- ja tööohutusalase ühistegevuse eest⁴⁷. Otstarbekas oleks, et ohutud töötingimused peab tagama töökorraldaja.

Seadusandja näeb ette, et käitise rajamise korral vangla territooriumil on vaja koostada leping, mille nõuded kehtestab Justiitsminister. Vaadates Justiitsministri määrust näeme, et lepingus peab olema kindlaks määratud, millised õigused ja kohustused on lepingupooltel ning nimelt - kes nendest on kohustatud tagama:

- tööohutuse ning tööohutusealase ja erialase väljaõppe korraldamise

---

⁴³ Töötervishoiu ja tööohutuse seadus § 2 lg 1 RT I 2007, 3, 11

⁴⁴ Töötervishoiu ja tööohutuse seadus § 2 lg 2 RT I 2007, 3, 11

⁴⁵ Vangistusseadus § 39 lg 1 RT I 2006, 63, 466

⁴⁶ Töötervishoiu ja tööohutuse seadus § 12 lg 1 RT I 2007, 3, 11

⁴⁷ Töötervishoiu ja tööohutuse seadus § 12 lg 3 RT I 2007, 3, 11

- seadmete, tööruumide sisustuse, tööriistade ja töökaitsevahendite ning muude töötamiseks vajalike esemete muretsemise ja korrashoidu⁴⁸.

Tööohutuse, töötingimuste ning töökaitsega on tingimata seotud ka sotsiaalsed tagatised inimestele, kes on osaliselt või täielikult kaotanud töövõime. Vaadates VangSi sätteid näeme, et seadusandja regulatsioon tagab sotsiaalsed garantiid ka osaliselt või täielikult töövõime kaotanud kinnipeetavatele.

Vanglas töövigastuse või kutsehaiguse tõttu täielikult või osaliselt töövõime kaotanud kinnipeetavale, kellel ei ole ülapeetavaid, makstakse pärast vabanemist seaduses ettenähtud korras töövõimetuspensioni. Kinnipeetavale, kellel on ülalpeetavaid, makstakse seaduses ettenähtud korras töövõimetuspensioni ka kinnipidamise ajal.⁴⁹

---

⁴⁸ Vangla territooriumile kaitse rajamise lepingu nõuded § 2 lg 3 p 2-3, Justiitsministri 28.06.2001. määrusega nr 50 - RTL 2001, 83, 1142, RTL 2007, 18, 279

⁴⁹ Vangistusseadus § 40 RT I 2006, 63, 466

3. TÖÖ KORRALDAMISE VIISID JA SISU

Töö korraldamise viisid ning sisu peavad võimalikult täpselt vastama töökorraldusele vabaduses⁵⁰. Selle regulatsiooniga taotleb seadusandja tagada karistuse täideviimise eesmärgi saavutamist. Kinnipeetavate töökorralduste vastavus töökorraldusele tavaoludes toetab kinnipeetavate kohanemist tavaelu ja - töö normidega.

Kinnipeetava tööle võtmise ja käitisesse tööle lubamise otsustamiseks võib vangla direktor moodustada komisjoni, mille ülesandeks on vabadele töökohtadele esitatavatele kutseoskustele vastavate kinnipeetavate väljaselgitamine.⁵¹ Kinnipeetava tööle võtmisel ja käitisesse tööle lubamisel arvestatakse võimaluse korral kinnipeetava soove töökoha valikul⁵².

Võiks ju küsida, milleks on vaja uurida kinnipeetava soove töökoha valimisel, kui ta on nangunii kohustatud töötama? Asi on selles, et kinnipeetava sooviga arvestamisel vastab tema töö paremini resotsialiseerimise eesmärkidele, sest kui kinnipeetav teeb tööd, mida ta oskab või tahab selgeks õppida, siis leiavad tema tööharjumused suurema tõenäosusega rakendust ka peale vanglast vabanemist. Kinnipeetava sooviga arvestamine töökoha valikul on eelduseks töö suuremale produktiivsusele. Seega on kinnipeetava sooviga arvestamine töökoha valikul igatpidi mõistlik ja kasulik.

3.1 Tööle vormistamine

Kui kinnipeetavale on töö andmine võimalik, vormistab vangla kinnipeetava tööle⁵³. Jääb arusaamatuks järgmine asjaolu: ühelt poolt on kinnipeetav kohustatud tööd tegema, teisalt kirjutab ta direktori nimele avalduse enese tööle vormistamiseks. Avalduse viseerivad omakorda arst (kes otsustab, kas kinnipeetav võib tervislikel kaalutlustel töötada või mitte ja kui võib, siis kui palju) ning julgeoleku spetsialist (otsustab kinnipeetavaga seotud

---

⁵⁰Vangistusseadus § 37 lg 4 RT I 2006, 63, 466

⁵¹Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord § 3 lg1 RTL, 13.02.2007, 15, 240

⁵²Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord § 3 lg 3 RTL, 13.02.2007, 15, 240

⁵³ Vangistusseadus § 38 lg 2² RT I 2006, 63, 466

julgeolekuriskide alusel tema sobilikkuse üle töötamiseks). Kui kinnipeetav kirjutab vastava avalduse, siis vähemasti Harku Vangla näitel võib tõdeda, et ta teeb seda esimestel päevadel vahetult pärast Harku Vanglasse saabumist. Avalduse kirjutab kinnipeetav alati direktori nimele, ja seda ka siis, kui ta palub ennast vormistada tööle AS Eesti Vanglatööstusesse. Tegelikult peab tema tööle vormistama ju tööandja (AS Eesti Vanglatööstus), aga regulatsioonis on kirjas, et vormistab tööle vangla. Kas siin ei ole tegemist vastuoluga? Ning kuidas peab toimuma kinnipeetavate vormistamine ettevõttesse vangla poolt?

Seadusandja näeb ette, et kinnipeetava tööle vormistamise dokumendis märgitakse vähemalt järgmised andmed:

- kinnipeetava ees- ja perekonnanimi ning sünniaeg,
- töökoht või tööülesanded, tööle asumise aeg
- töötasu suurus või töötasu arvestamise põhimõte
- töötamise tähtaeg (kui kinnipeetav vormistatakse tööle määratud tähtajaks).

Kinnipeetava tööle vormistamisel võib kohaldada kuni kaheädalast katseaega. Tööle vormistamise dokument tehakse kinnipeetavale teatavaks.⁵⁴

Harku Vangla näitel võib öelda, et enne kinnipeetava vangla majandustööle vormistamist räägib kinnipeetavaga Harku Vangla tööhõivespetsialist, kes selgitab välja, millist tööd kinnipeetav on varem teinud ning millist tööd ta teha sooviks. Ta arutab koos kinnipeetavaga tulevase tööga seotud küsimusi (nt tööülesanded, töötundide arv ning töötasu suurus). Vangla poolt korraldatavale majandustöödele määratakse kinnipeetav direktori käskkirjaga, kuhu märgitakse vähemalt:

- tööle määratava kinnipeetava nimi
- töökoha või ameti nimetus
- töökoha hõivatuse määr ja töötasu suurus⁵⁵.

Käskkiri tehakse kinnipeetavale teatavaks allkirja vastu, ning selline vormistamine vastab nii VangSi sättele kui ka Justiitsministri määrusele.

Kinnipeetava tööle vormistamine AS Eesti Vanglatööstuses toimub Harku Vanglas järgmiselt. AS Eesti Vanglatööstusele edastab töövõimeliste kinnipeetavate nimekirja ning

---

⁵⁴ Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord § 4 RTL, 13.02.2007, 15, 240

⁵⁵ Harku Vangla kodukord p 285 kinnitatud Harku Vangla direktori käskkirjaga nr. 1-2/30

nende tööload Harku Vangla tööhõivespetsialist. AS Eesti Vanglatööstuse meistri sõnutsi kutsuvad ka nemad kinnipeetava vestlusele. Vestluse käigus selgitatakse, millist tööd on kinnipeetav võimeline tegema, millised on tema kutseoskused ja varasem töökogemus.

AS Eesti Vanglatööstus teeb nüüd omakorda vanglale töötavatest kinnipeetavatest nimekirja, mis antakse korrapidamisteenistusse iga tööpäeva hommikul Siinjuures on huvitav see, et kinnipeetav tihtipeale ei teagi, et ta on nimekirja lisatud. Keegi ei teavita teda sellest. Jääb mulje, et süsteem töötab nii, et kuna kinnipeetaval on kohustus töötada, siis kinnipeetav jooksebki meistrile järgi või küsib valvuri käest: ***Kas ma võin tööle minna?***

Vestluse käigus AS Eesti Vanglatööstuse meistriga selgus, et AS Eesti Vanglatööstus ei vormista kinnipeetavat tööle mitte mingil viisil. Samas ei tee seda ka vangla. See on vastuolus ülaltoodud regulatsioonidega.

3.2 Töö tasustamine

Kinnipeetavale makstakse töö eest töötasu. Töötasu makstakse ka kinnipeetavale, keda rakendatakse vangla majandustöödel.⁵⁶ Kinnipeetavale töötasu maksmine vastab vangistuse eesmärgile ning nimelt resotsialiseerimisele. Töötasu võimaldab kinnipeetaval mitte üksnes osta enesele vajalike esemeid, vaid tasuda vastavalt täitelehtedele ka hagisid.

Kinnipeetava töötasu peab olema vähemalt 20 protsendi palgaseaduse alusel kehtestatud palga alammäärast. Töö tasustamisel lähtutakse töö eripärast ja töötatud ajast.⁵⁷

Kinnipeetava töö võib olla ajatöö või tükitöö⁵⁸. Ajatööl on arvestuse ühikuks tund. Ajatööl töötava kinnipeetava tunnipalga alammäär füüsilise isiku või äriühingu (edaspidi käitis) poolt pakutavatel töödel on 20 % Vabariigi Valitsuse kehtestatud tunnipalga

---

⁵⁶ Vangistusseadus § 43 lg 1 RT I 2006, 63, 466

⁵⁷ Vangistusseadus § 43 lg 2 RT I 2006, 63, 466

⁵⁸ Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord § 1 lg 2 RTI 2003, 30, 186 – jõust. 1.04.2003

alammäärast.⁵⁹ Samas täistööajaga ajatööl töötava kinnipeetava töötasu alammäär vangla pakutaval tööl on 1800 krooni kuus⁶⁰.

Alates 01.01.08 on tunnipalga alammääraks 27 krooni ja kuupalga alammääraks täistööaja korral 4350 krooni.⁶¹ Järelikult füüsilise isiku või äriühingu juures töötaval kinnipeetaval tunnipalk on vähemalt 6 krooni ja 75 senti.

Tükitöö palgamäära tooteühiku kohta arvutab tööandja. Tükitöö palgamäär tooteühiku kohta ei tohi olla väiksem kui ülaltoodud regulatsioonis nimetatud tunnipalga alammäära ja tükitöö tegemiseks normaaloludes kuluvate tundide korrutis.⁶² Harku Vanglas kasutatakse AS Eesti Vanglatööstuse töötavate kinnipeetavate puhul just nimelt tasumist tükitöö eest, mis sisuliselt tähendab, et kinnipeetav saab nii palju palka, kui ta parasjagu toodangut anda jõudis.

Harku Vangla näitel võib väita, et enamus töid AS Eesti vanglatööstuses tehakse brigadidena ning arvestust tehtud töö üle peab brigadir. Siin on oluline märkida, et brigadiriks on kinnipeetav. AS Eesti Vanglatööstuse meistriga vesteldes selgus, et brigadir valitakse ettevõttes töötavate kinnipeetavate seast. Valikul arvestatakse kinnipeetava töösse suhtumist, isikuomadusi, suhteid teiste kinnipeetavatega jne. Brigadiri (kuigi ta ei ole ametlikult vormistatud) vastutusel on töö (tellimuste) õigeaegne täitmine, töö jagamine kinnipeetavate vahel, tehtava töö üle arvestuse pidamine jne. Kuu lõpus annab brigadir tehtud töö kohta andmed AS Eesti Vanglatööstuse meistritele. Tööülesannete täitmise eest makstakse brigadirile lisatasu. Selline asjade korraldus annab brigadirile liiga palju võimalusi (kasvõi näiteks endale või oma sõpradele teiste kinnipeetavate tehtud tööd kirjutada, saamaks suuremat palka) ja voli. Tõsi, õmblustsehhis peab arvestust tehnoloog; töötasu arvestus toimub seal kokkuleppeliselt: tasutakse kas operatsiooni või terviktoodangu eest.

Samas ei tohi unustada ka seda, et Harku Vanglas töötavad kinnipeetavad ka õhtusel ajal, laupäeviti ning pühapäeviti. See tähendab, et kinnipeetavad teevad ka nn ületunde. Tõsi küll, ületunde ei tehta pidevalt ning neid ei tee ka kõik kinnipeetavad (keskmisel teevad

---

⁵⁹ Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord § 2 RTI 2003, 30, 186 – jõust. 1.04.2003

⁶⁰ Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord § 2 lg2RTI 2003, 30, 186 – jõust. 1.04.2003

⁶¹ Palga alammäära kehtestamine § 1 RTI, 28.12.2007, 71, 442

⁶² Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord § 3 RTI 2003, 30, 186 – jõust. 1.04.2003

ületunde 10-20 kinnipeetavat). Ületunnitööle, tööle puhkepäevadel ja riiklikel pühadel, võib kinnipeetavat rakendada üksnes tema nõusolekul⁶³. Samas on ületunnitöö töötamine üle kokkulepitud tööajanormi⁶⁴. Harku Vanglas rakendab AS Eesti Vanglatööstus kinnipeetavaid ületunni-tööle ainult nende nõusolekul. Oluliseks küsimuseks on siinkohal kinnipeetavate ületunnitöö tasustamisega seonduv. Ületunnitöö iga tunni eest töötajale makstav lisatasu ei tohi olla väiksem kui 50% selle töötaja tunnipalga määrast⁶⁵. Kuna AS Eesti Vanglatööstus arvestab kinnipeetavate töötasu tükitöö alusel, siis makstakse kinnipeetavatele samamoodi ka töövälisel ajal tehtud töö eest. Kinnipeetavaid aga motiveeritatakse võimalusega rohkem tööd teha ja nii ka enam tasu saada. Kinnipeetavate selline töökorralduslik külg on ebaõiglane - töötamise eest töövälisel ajal peaksid ka kinnipeetavad saama kõrgemalt tasustatud.

Seadusandja näeb ette ka kinnipeetavatele lisatasu maksmise võimalust. Eriti rasketes või tervist kahjustavates töötingimustes töötamise või tööülesannete silmapaistvalt hea täitmise eest vangla pakutaval tööil võib kinnipeetavale vangla direktori korraldusega määrata lisatasu kuni 30 protsenti kuus väljateenitud töötasust⁶⁶.

Eriti rasketes või tervist kahjustavates töötingimustes töötamise või tööülesannete silmapaistvalt hea täitmise eest käitise pakutaval tööil võib kinnipeetavale äriühingu juhatuse korraldusega määrata lisatasu piiramata ulatuses⁶⁷. Lisatasude maksmise tingimused määratletakse (vastavalt töö iseloomule ja headele töötulemustele) käitise ja vangla või vangla haldusülesannet täitva eraõigusliku juriidilise isiku vahelises lepingus⁶⁸. Taoline regulatsioon asetab kinnipeetavad ebavõrdsesse olukorda: vangla võib lisatasu maksta ainult 30% ulatuses, samal ajal kui äriühingu juures töötaval kinnipeetavale võib lisatasu maksta piiramatus ulatuses.

Harku Vangla näitel võib autor öelda, et lisatasu maksmise regulatsiooni rakendatakse praktikas nendele kinnipeetavatele, kes töötavad vangla majandustöödel. Lisatasu maksmise ettepaneku teeb vangla direktorile tööhõivespetsialist ning lisatasu maksmine

---

⁶³ Vangistusseadus § 39 lg 2 RT I 2006, 63, 466

⁶⁴ Töö -ja puhkeaja seadus § 7 lg 1 RTI, 13.02.2001, 17, 78

⁶⁵ Palgaseadus § 14 lg 2 RT I 1994, 11, 154

⁶⁶ Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord § 4 RTI 2003, 30, 186 – jõust. 1.04.2003

⁶⁷ Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord § 5 lg 1 RTI 2003, 30, 186 – jõust. 1.04.2003

⁶⁸ Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord § 5 lg 3 RTI 2003, 30, 186 – jõust. 1.04.2003

vormistatakse direktori käskkirjaga. Ka AS Eesti Vanglatööstuses makstakse kinnipeetavatele lisatasu, aga seda- nagu juba eespool öeldud- ainult brigadiridele,.

Kinnipeetavate töötamisel väljaspool vanglat kohaldatakse tema suhtes tööseaduse sätteid⁶⁹. Siit tuleb järeldus teha, et väljaspool vanglat töötavate kinnipeetavate palk peab vastama vabaduses olevate töötavade palgale; viimase eelduseks on poolte kokkuleppe töötasu suuruse osas. Töötaja palgamäär määratakse kindlaks töölepingu sõlmimisel poolte kokkuleppel⁷⁰. Kinnipeetava töötamisel väljaspool vanglat kannab tööandja kinnipeetava töötasu vangla arveldusarvele⁷¹.

Töötasu arvutatakse ja makstakse üks kord kuus. Töötasu suurus tehakse kinnipeetavatele kirjalikult teatavaks nelja tööpäeva jooksul pärast töötasu arvutamist. Tööandja kannab töötasu kinnipeetavate vanglasisesteks arveldusteks ettenähtud pangaarvele kuue tööpäeva jooksul pärast töötasu arvutamist.⁷²

Vangla võib kinnipeetava süül põhjustatud ebarahuldavate töötulemuste eest vähendada vanglas töötava kinnipeetava töötasu kuni 60 protsenti. Töötasu vähendatakse tööd korraldava isiku ettepanekul.⁷³

Analüüsides ülaltoodud regulatsioone võib järeldada, et ebarahuldavate töötulemuste kindlakstegemine on vangla tööhõivespetsialisti ülesanne. Samuti peab just tööhõivespetsialist tegema vajadusel ettepaneku kinnipeetava töötasu vähendamiseks vangla direktorile. Töötasu vähendamine peab olema vormistatud vangla direktori käskkirjaga ning sellest peab teavitama kinnipeetavat. AS Eesti Vanglatööstuses töötava kinnipeetava suhtes peab vastava ettepaneku töötasu vähendamiseks tegema vangla direktorile AS Eesti Vanglatööstuse meister. Seadusandja peaks aga täpsemalt reguleerima kinnipeetava töötasu vähendamise korda ning viimaseks vajalike dokumentidega seonduvat.

---

⁶⁹ Vangistusseadus § 41 lg 2 RT I 2006, 63, 466

⁷⁰ Palgaseadus § 10 lg 1 RT I 1994, 11, 154

⁷¹ Vangistusseadus § 41 lg 3 RT I 2006, 63, 466

⁷² Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord § 6 lg 1-3 RTI 2003, 30, 186 – jõust. 1.04.2003

⁷³ Vangistusseadus § 43 lg 3 RT I 2006, 63, 466

Kinnipeetavate töötasu maksmisega seoses analüüsis käesoleva töö autor ka teisi töötasuga seonduvaid seadusi. Kõigipealt mainigem Sotsiaalmaksuseadust (edaspidi SMS). Sotsiaalmaks on pensionikindlustuseks ja riiklikuks ravikindlustuseks vajaliku tulu saamiseks maksumaksjale pandud rahaline kohustus⁷⁴. Sotsiaalmaksu määr on 33 protsenti maksustatavalt summalt⁷⁵. SMS sätestab ka, et sotsiaalmaksu vabad on summad, mida makstakse isikule, kes viibib kohtuotsuse alusel kinnipidamiskohas⁷⁶. SMS § 4 järgi sotsiaalmaksu maksjaks on tööandja või FIE. Analüüsidel ülaltoodud regulatsioone võib järeldada, et kinnipeetavate tööjõud on tööandjale alati 33 protsenti odavam kui nii nimetatud vaba tööjõud. Seega: kinnipeetavaid tööle rakendamine annab tööandjale 33% kokkuhoidu.

3.3 Õigus puhkusele

Kui kinnipeetav on töötanud ühe aasta või teinud ühe aasta jooksul vangla majandustöid, võib ta taotleda enda töökohustusest vabastamist kuni kahekümne üheks kalendripäevaks. Töökohustusest vabastatud ajal kinnipeetavale töötasu ei maksta.⁷⁷

Kinnipeetavad kasutavad vähe oma võimalusi puhkuseks. Siin mängib rolli nii see, et kinnipeetavale puhkuseraha ei maksta, kui ka see, et kinnipeetavad käivad tööl mitte ainult raha teenimiseks. Sageli käivad nad tööl selleks, et oma aega sisustada ning selleks, et karistusaeg läheks kiiremini mööda.

Harku Vanglast võib tuua näiteid kinnipeetavate sunniviisilisele puhkusele saatmisest. Kui AS Eesti Vanglatööstus läheb kollektiivpuhkusele, tähendab see seda, et ka kinnipeetavad on sunnitud puhkama. See on enamikule kinnipeetavatest vastumeelne: nad ei saa teenida; nad peavad välja mõtlema, millega sisustada oma aega, et päev mööduks nende jaoks kiiremini.

---

⁷⁴ Sotsiaalmaksuseadus § 1 RT I 2000, 102, 675

⁷⁵ Sotsiaalmaksuseadus § 7 RT I 2000, 102, 675

⁷⁶ Sotsiaalmaksuseadus § 3 p 10 RT I 2000, 102, 675

⁷⁷ Vangistusseadus § 42 lg 1 RT I 2006, 63, 466

Ka võib välja tuua seadusandja regulatsioonidega tekitatud ebavõrdsuse vanglas töötavate ning väljaspool vanglat töötavate kinnipeetavate vahel. Kinnipeetava jaoks, kes töötab väljaspool vanglat, kehtib puhkuseseadus⁷⁸. Järelikult on taolisel kinnipeetaval põhipuhkus 28 kalendripäeva⁷⁹ aga kinnipeetaval, kes töötab vanglas -21 kalendripäeva⁸⁰. Samas on väljaspool vanglat töötaval kinnipeetaval ka õigus puhkusetasule⁸¹, kuid vanglas töötavatele kinnipeetavatele puhkuse ajal töötasu ei maksta. Kinnipeetavatel, kes töötavad väljaspool vanglat tekib õigus puhkusele pärast 6 kuu möödumist⁸² tööle vormistamise päevast, vanglas töötav kinnipeetav saab aga taotleda puhkust pärast aasta möödumist tööle asumise ajast alates.

3.4 Töölt kõrvaldamine ja vabastamine

Kinnipeetava võib töölt kõrvaldada või töökohustusest vabastada, kui kinnipeetav ei ole võimeline töökohustust täitma või töötamine ohustab kinnipeetava enda või vangla julgeolekut või töötamine on vangla distsiplinaarkorda ohustav.⁸³

Kinnipeetava võib ajutiselt töölt kõrvaldada:

- distsiplinaar- või kriminaalmenetluse ajaks
- tööandja taotlusel (näiteks tööseisak)
- kartserisse paigutamise ajaks.

Kinnipeetava ajutine töölt kõrvaldamine vormistatakse vangla direktori käskkirjaga, mis tehakse kinnipeetavale teatavaks. Kui ajutiselt kõrvaldatakse töölt käitises töötav kinnipeetav, edastatakse käskkiri viivitamata käitisele.⁸⁴ Kinnipeetava ajutiselt töölt kõrvaldamine ei mõjuta üldist kinnipeetava töökohustust, mis on sätestatud VangS-es § 37 lg 1.

---

⁷⁸ Vangistusseadus § 41 lg 2 RT I 2006, 63, 466

⁷⁹ Puhkuseseadus § 9 lg 1 RT I 2001, 42, 233

⁸⁰ Vangistusseadus § 42 lg 1 RT I 2006, 63, 466

⁸¹ Puhkuseseadus § 23 RT I 2001, 42, 233

⁸² Puhkuseseadus § 13 lg 1 RT I 2001, 42, 233

⁸³ Vangistusseadus § 38 lg 2² RT I 2006, 63, 466

⁸⁴ Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord § 5 lg 3-5 RTL, 13.02.2007, 15, 240

Kinnipeetav vabastatakse töölt ja käitises töötamise luba tunnistatakse kehtetuks, kui:

- vangla tuvastab töösuhte lõpetamise või kui tööandja on esitanud vanglale tõendi töösuhte lõppemise kohta
- arst on tuvastanud kinnipeetava võimetuse tööd teha
- kinnipeetav paigutatakse ümber teise vanglasse
- kinnipeetav vabaneb vanglast.

Kinnipeetava võib töölt vabastada ja käitises töötamise loa kehtetuks tunnistada, kui:

- töötamine ohustab kinnipeetava enda, teiste isikute või vangla julgeolekut
- on tuvastatud kinnipeetava poolt õigusrikkumise toimepanek
- kinnipeetav rikub töödistsipliini või kui tema tööoskused ja -tulemused on ebarahuldavad.

Töölt vabastamine ja käitises töötamise loa kehtetuks tunnistamine tehakse kinnipeetavale teatavaks.⁸⁵ Ülaltoodud sätte analüüsi alusel võib väita, et kui kinnipeetavat vabastatakse töölt, siis ei tähenda see kinnipeetava töökohustuste olematuks muutmist, vaid pigem seda, et antud töö ei ole antud kinnipeetavale sobilik. Järelikult: nimetatud asjaolud äralangemisel või sellise töö olemasolul, mil need asjaolud ei toimi, säilib kinnipeetava töökohustus.

Harku Vangla näitel võib väita, et vangla majadustööl töötavate kinnipeetavate töölt vabastamine vormistatakse Harku Vangla direktori käskkirjaga. Sama kord kehtib ka kinnipeetavatele, kes töötavad AS Eesti Vanglatööstuses. AS Eesti Vanglatööstuses töötavate kinnipeetavate puhul on vastava käskkirja vormistamise aluseks AS Eesti Vanglatööstuse meistrite taotlused. AS Eesti Vanglatööstuse meistrite sõnul kasutavad nad sellist võimalust ainult äärmisel juhul. Tavaliselt proovitakse leida kinnipeetavale sellist tööd, kus ta saaks tööülesannetega hakkama ning poleks põhjust teda töölt kõrvaldada või vabastada. Samas jääb arusaamatuks järgmine asjaolu: kui (näiteks Harku Vanglas) ei vormistata kinnipeetavaid AS Eesti Vanglatööstusse tööle mitte mingil moel, kuidas saab kinnipeetava vallandada? Praegusel ajal toimiv regulatsioon kehtib ainult vangla majadustööd tehtavate kinnipeetavate suhtes.

---

⁸⁵Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord § 6 lg 1-3 RTL; 13.02.3007, 15, 240

Samuti ei tohi unustada ka seda, et töölt kõrvaldamine on üks distsiplinaarkaristuse võimalusi VangS § 63 lg 1 p 3 järgi võib kinnipeetavale kohaldada distsiplinaarkaristuseks kuni üheks kuuks töölt eemaldamist. Selline distsiplinaarkaristus on kinnipeetavate praeguse tööhõive kontekstis äärmiselt mõjuv karistusviis, - konkreetse kinnipeetava suhtes võib see olla mõjuvamgi kui kartserisse paigutamine.

KOKKUVÕTE

Kinnipeetavate vabaduskaotusliku karistuse ajal tööle rakendamise esmane eesmärk seondub eeldustingimuste loomisega nende suunitlemisel seaduskuulekale toimetulekule oma eluga vabaduses. Tööoskuste õppimine *resp* omandamine, tööharjumuste ja koostöö oskuste kujunemine on olulised tegurid, mis peaksid toetama kinnipeetavate konkurentsivõimet tööturul. Just seepärast on VangS- es – kooskõlas nii Põhiseaduse kui ka rahvusvaheliste õigusnormidega- sätestatud kinnipeetavate kohustus (ühes seaduses toodud eranditega) töötada.

Töötamine sh igasugune töötamine karistuse kandmise ajal võimaldab kinnipeetavatel tasuda hagiid ja koguda raha vabanemisefondi, mis omakorda hõlbustab nende materiaalselt toimetulekut vabanemisjärgsel ajal. Ka annab töö eest saadav tasu kinnipeetavatele võimalusi enesele vanglakauplusest esmavajaliku ostmiseks ning oma pereliikmetegi toetamiseks.

Seadusandja on näinud ette neli võimalust, kinnipeetavate tööga kindlustamiseks: 1) vanglasisesed majandustööd; 2) töö eraõiguslikus ettevõttes (AS Eesti Vanglatööstus); 3) vangla käitised; 4) töötamine (soodustusena) väljaspool vanglat. Nimetatud võimalustest ei leia pärast 2001 aastat rakendamist selline tööhõive viis nagu on seda vanglatepoolne oma käitiste loomine *resp* arendamine. Et kinnipeetavate töötamises väljaspool vanglat nähakse võimalust, mis on vaadeldav soodustusena, siis ei ole selle osakaal kinnipeetavate tööhõives märkimisväärselt suur. Vanglate majandustöödel on hõivatud ~ 12% ning AS Vanglatööstuses ~ 14% kinnipeetavate üldarvust. Õeldu tähendab, et vanglates on realselt tööga hõivatud vaid veidi üle veerandi karistust kandvatest isikutest. Vastavad näitajad varieeruvad nii ajaliselt kui ka vanglati. Niisiis võib väita, et kinnipeetavate tööhõive on meie vanglates olnud suhteliselt madal.

Kinnipeetavate tööhõive organiseerimiseks ja nii ka vanglate resotsialiseeriva funktsiooni täitmise tagamiseks loodi 2001. aastal AS Eesti Vanglatööstus. Viimase põhifunktsioonid: võimalikult suurt kinnipeetavate arvu hõlvav tootmistegevus; kutsealase ettevalmistuse tagamine ning nõuetekohaste töötingimuste tagamine.

Ettevõttena on AS Eesti Vanglatööstus 100%riigi osalusega äriühing ning sellisena on ettevõtte suunitletud kasumlikule tegutsemisele. Kasumi teenimine aga ei ole alati kooskõlas vangistuse eesmärgiga – luua eeldusi kinnipeetavate resotsialiseerimiseks. Kasumi teenimine nõuab tootmismahu suurendamist. Arvestades kinnipeetavate tööoskusi on tootmismahu võimalik suurendada üksnes sellise töö arvelt, mis töö täitjatelt ei nõua erilisi oskusi. Öeldust järeldeb (seda on uurimuspõhiselt meie oludeski tõestatud), et taoline töö, mis kinnipeetavate vaatekohalt aitab küll kaasa esmaste tööharjumuste kujunemisele ning aitab leevendada nende materiaalseid probleeme nii karistuse kandmise kui ka vabanemisjärgsel ajal, ei võimalda kujundada kinnipeetavate oskusi, mis aitaksid tõsta nende konkurentsivõimelisust tööturul.

1) Niisiis: on olemas objektiivne vastuolu- kinnipeetavate resotsialiseerimisele suunitletud vangistuse- ning ettevõtte kasumlikule tegevusele suunitletud eesmärkide vahel. Käesoleva töö autori pädevuses ei ole lahenduste pakkumine probleemi praktiliseks lahendamiseks. Küll aga näeb **lõputöö autor oma ülesannet selles, et juhtida asjaomaste institutsioonide tähelepanu probleemi olemasolule, lahendamaks seda** (ekspertide abil) **komplekselt** ning **jõudmaks vastuolusid vähendavate lahendusteni.** Kindlasti eeldab taoliste lahenduste leidmine ka **enamat panustamist vanglates pakutavasse** (ka tulevikku vaatavasse) **kutseharidusse** (praktiliste töövõimaluste olemasolu kutsekoolituses omandatu rakendamiseks; õpetatavate erialade laiem valik jne), mis omakorda eeldab koostööd ettevõtjaid esindavate organisatsioonidega.

2) Ka võiks AS Eesti Vanglatööstus aidata (vastava kutsekoolituse läbimise järel) enamatel kinnipeetavatel **leida tööd väljaspool vanglat**, sest see töökorralduse viis vastab kõige paremini kinnipeetavate resotsialiseerimise eesmärkidele. Võib arvata, et karistuse kandmise ajal väljaspool vanglat töötavad kinnipeetavad on huvitatud sellest, et ka pärast karistuse kandmist jätkata töötamist neile juba tuttavas keskkonnas.

Et **tõsta väljaspool vanglat töötavate kinnipeetavate arvu** oleks vajalik **riigipoolne toetus ettevõtetele**, kes võtavad kinnipeetavaid tööle (nt maksusoodustused või dotatsioonid). See eeldaks omakorda ka **täpsemaid seadusandlikke regulatsioone**, määratlemaks tingimusi ja ettekirjutusi, mida peab kinnipeetav täitma väljaspool vanglat töötades. Sellised meetmed peaksid maksimaalselt aitama maandada julgeolekuriske vanglale ja ühiskonna turvalisusele.

Analüüsid AS Eesti Vanglatööstuse osa kinnipeetavate **tööjõudu vahendajana**, tekkis käesoleva lõputöö kirjutajal edasist põhjalikumat uurimist ja analüüsi vajav küsimus: kas ei oleks otstarbekam pöörduda tagasi selle juurde, et kinnipeetavate tööhõive küsimustega seonduv tegeleb iga vangla ise?

Kui ülaltoodud probleemid ja põhimõttelised lähenemisviisid nende konkreetsete lahenduste leidmiseks olid seotud vabaduskaotuslikku karistust kandvate isikute töö sisuliste aspektidega ning võimalustega kinnipeetavate töö korraldamiseks, siis alljärgnevad ettepanekud on seotud kinnipeetavate töötamisega seotud eriaspektsete regulatsioonidega.

Kuigi ei seadusandja ei pea õigusnormidega ja õigusaktidega sätestama kõiki kinnipeetavate töötamist puudutavaid piasasju, vajab tänapäeval täpsemaid regulatsioone mitmed kinnipeetavate tööle rakendamise seotud aspektid.:

3) Kinnipeetavate tööle vormistamise kord AS Eesti Vanglatööstuses. vajab muudatusi Loogiline oleks, et kinnipeetava vormistab tööle tööandja (antud juhul AS Eesti Vanglatööstus), mitte aga vangla.

4) Analoogiline ettepanek puudutab ka **vastutuse jaotamist tööandja ja vangla** vahel **tööohutuse ja töötingimuste** osas. Loogiline oleks, et nõutavad töötingimused ja tööohutuse peab tagama töökorraldaja, mitte aga vangla. Vangla ei saa ju vastutada teiste tegevuse või tegemata jätmiste eest.

5) Enamat seadusandlikku korrektsust vajab ka kinnipeetavate **töölt vabastamise** ning **kõrvaldamise kord** AS Eesti Vanglatööstuse korraldavatel töödelt: kinnipeetavat ei saa ju töölt ametlikult kõrvaldada juhul, kui ta ei ole eelnevalt ametlikult tööle vormistatud.

6) Kinnipeetavate töö tasustamise korda puudutavaid regulatsioonide osas võib teha järgmisi ettepanekuid:

- võimaluse korral oleks vaja vähendada palga vahet vangla majandustöödel töötavate kinnipeetavate ning AS Eesti Vanglatööstuses töötavate kinnipeetavate vahel. Senine olukord on majandustöödel töötavate kinnipeetavate suhtes ebaõiglane;

- kinnipeetavatele töötasu arvestamine ületunnitöö, nädalavahetusel või riikliku pühade ajal tehtava töö eest;
- kinnipeetavate töötasu vähendamise korraga seonduvad regulatsioonid.

7) Võimalik, et oleks otstarbekas vaadata üle ka kinnipeetavate puhkusega (töökohustusest vabastamise ajaga) seonduv. Esiteks kinnipeetavad peaaegu ei kasuta oma õigust puhkusele, sest viimase korral minetatakse võimalus raha teenida. Autori arvates võiks ikkagi ka kinnipeetavatele, kes terve aasta tulemuslikult töötanud, maksta töökohustusest vabastatuse ajal kasvõi miinimumtasu. Praegune olukord riivab kinnipeetavate õigusi ning võrdsustab korralikult töökohustust täitnud kinnipeetavad nende isikutega, kes karistuse kandmise ajal lihtsalt *ei viitsi* tööl käia.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. AS Eesti Vanglatööstus. 2002. Tegevusaruanne 2002. majandusaasta aruanne
2. Eesti Vabariigi Põhiseadus 28.06.1992. - RT 1992, 26, 349, RT I 2007, 33, 210.
3. Eesti Vabariigi töölepingu seadus 15.04.1992 - RT 1992, 15/16, 241, RT I 2007, 44, 316
RT I 2007, 2, 6
4. Harku Vangla kodukord p 285 kinnitatud Harku Vangla direktori käskkirjaga nr. 1-2/30
5. Heinberg, A. Tööõigus ja põhuseadus. Juridica V/2004
6. Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon RT I 2005, 39, 308
7. Justiitsministeerium. 2002. Eesti Vabariigi Põhiseadus Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura, Õigusteabe AS
8. Justiitsministeerium. 2006. Eesti vanglasüsteemi ja kriminaalhoolduse aastaraamat. Tallinn.
9. Justiitsministeerium. 2007. Kriminaalpoliitika uuringud 4. Kuritegevus Eestis 2006. Tallinn
10. Justiitsministeeriumi Kriminaalpoliitika osakond. 2007AS-i Eesti Vanglatööstus arengusuunad. Tallinn: Memo
11. Karpets, L. 1983. Aktualnõe problemõ trudovogo vospitania osuždennõh – Problemõ trudovoi zanjatosti i trudovogo vospitania osuždennõh. Artiklite kogumik. Koostaja: G. Konstantinov. Moskva: VNII MVD, 3-5
12. Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord Justiitsministri 7. 02 2007. a määrus nr 9 - RTL, 13.02.2007, 15, 240
13. Kinnipeetava töötasu määrad, arvutamise ja maksmise kord, Vabariigi Valitsuse 28.11.2000. a määrusega nr 382 - RT I 2000, 89, 582, RT I 2007, 41, 300
14. Kornejeva, J. 2004. Murru Vangla retsidiivsete kinnipeetavate resotsialiseerumisega seonduvatest probleemidest. [Magistritöö] Tallinn Tallinna Pedagoogikaülikool Sotsiaalteaduskond Sotsiaaltöö osakond
15. Kornešjuk, P. 1998. Märgistamine: märgistatusest. [Lõputöö]Tallinn Eesti Riigikaitse Akadeemia Psühholoogia õppetool
16. Laine, M. 1997. Sissejuhatus kriminoloogiasse ja hälbiva käitumise sotsioloogiasse. Tallinn: Eesti Riigikaitse Akedeemia
17. Liiv, M. L; Hanni, E. 2006. Vangide tööhõive vabaduses: vanglas töötanud ja mittetöötanud kinnipeetavate võrdlus. Justiitsministeerium. Kriminaalpoliitikaosakond

18. Mikiver, M; Põllumäe, S. 2003. Sissejuhatus õigusesse. Tallinn: Sisekaitseakadeemia
19. Murru Vanglakodukord. Kinnitatud 22.04.2004.a. Murru Vangla direktori käskkirjaga nr 42
20. Palga alammäära kehtestamine Vabariigi Valitsuse 20. 12 2007. määrus nr 254 - RTI, 28.12.2007, 71, 442
21. Palgaseadus 26.01.1994. - RT I 1994, 11, 154, RT I 2007, 54, 362
22. Puhkuseseadus 4.04.2001. - RT I 2001, 42, 233, RT I 2007, 71, 436
23. Riigikontrolli auditi kontrollaruanne nr. 7039. 25.06.2003. Töö tagamine kinnipeetavatele ja AS Eesti Vanglatööstus. Tallinn
24. Safronov, V. Belov, V. 1982. Rol mastera na proizvodstve v sisteme ispravitelno-trudovõh utšereždeni. Moskva: VNII MVD
25. Seletuskiri vangistuseseaduse eelnõu juurde <http://web.riigikogu.ee/ems/saros-bin/mgetdoc?itemid=991440017&login=proov&password=&system=ems&server=ragne1>
1. 17.04.2007
26. Sotsiaalmaksuseadus 13.12.2000. - RT I 2000, 102, 675, RT I 2008, 8, 57
27. Töö -ja puhkeaja seadus 24.01.2001. - RT I 2001, 17, 78, RT I 2006, 14, 112
28. Töötervishoiu ja tööohutuse seadus 16.06.1999. - RT I 1999, 60, 616, RT I 2007, 59, 381
29. Vangistuseseadus 14.06.2000. - RT I 2000, 58, 376, RT I 2006, 63, 466
30. Vangla sisekorraeeskiri Justiitsministri 30.11.2000. a määrusega nr 72 - RTL 2000, 134, 2139, RTL 2007, 82, 1399
31. Vangla territooriumile käitise rajamise lepingu nõuded Justiitsministri 28.06.2001. määrusega nr 50 - RTL 2001, 83, 1142, RTL 2007, 18, 279

РЕЗЮМЕ

Тема данной выпускной работы - „Работа заключенных и связанные с ней проблемы“. Объем работы 44 страниц, из которых основная часть составляет 38 страниц. Выпускная работа состоит из 3 глав и заключения. 1 глава освещает правовые нормы, связанные с работой заключенных. Во 2 главе рассматриваются возможности трудоустройства заключенных, а так же вопросы, связанные с безопасностью и условиями труда заключенных. В 3 главе анализируются организационные вопросы, связанные с работой заключенных. В выпускной работе использовано 15 источников и 16 нормативных материалов.

Цель выпускной работы – систематизировать правовые и организационные проблемы, связанные с работой заключенных. Объектом исследования были правовые нормы и документация, касающиеся трудовой занятости заключенных.

Темы анализа: 1) перевоспитательная функция тюремного заключения; 2) соотношение законодательных норм и существующей практики

Методы исследования: анализ документации; анализ существующей практики; беседы с работниками Харковского отдела AS Eesti Vanglatööstus; беседы со специалистом по трудоустройству Харкуской тюрьмы.

В заключении автор излагает свои предложения, касающиеся работы и трудоустройства заключенных, для улучшения перевоспитательной функции тюремного заключения через труд. Так же автор излагает предложения для корректирования нормативных актов, касающихся работы заключенных.